

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
ANABİLİM DALI

**TAŞIMALI EĞİTİM SİSTEMİ UYGULAMASININ ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hülya AYDIN TİMUR

GAZIANTEP

NİSAN 2017

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
ANABİLİM DALI

**TAŞIMALI EĞİTİM SİSTEMİ UYGULAMASININ
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hülya AYDIN TİMUR

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Fatih BOZBAYINDIR

GAZİANTEP

NİSAN 2017

TEZ ONAY SAYFASI

Öğrencinin Adı ve Soyadı : Hülya AYDIN TİMUR

Üniversite : Gaziantep Üniversitesi

Enstitü : Graduate School of Educational Sciences

Anabilim Dalı ve Program : Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması Ve Ekonomisi
Ana Bilim Dalı

Tezin Başlığı: Taşınmalı Eğitim Sistemi Uygulamasının Öğretmen Görüşlerine Göre
İncelenmesi

Tezin Savunma Tarihi : 11/04/2017

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Prof.Dr.Zeynep HAMAMCI
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Fatih BOZBAYINDIR
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

İmzası

Yrd. Doç. Dr. Fatih BOZBAYINDIR

Yrd. Doç. Dr. Bülent DÖŞ

Yrd. Doç. Dr. Rasim TOSTEN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. M. Fatih ÖZMANTAR
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde, bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

İmza:.....
Adı ve Soyadı: Hülya AYDIN TİMUR
Öğrenci Numarası: 201627313
Tezin Savunma Tarihi: 11.04.2017

ÖNSÖZ

Toplumların gelişmişlik düzeyinde en önemli unsurlardan biri, nitelikli insan gücüne sahip olmaktır. Nitelikli insan gücü eğitim ile mümkün olmaktadır. Bu da bize eğitimin, ülkelerin kalkınmasını ve ekonomik alanda gelişmesini sağlayan ana unsurların başında geldiğini göstermektedir.

Değişen dünyada toplumların yenilenmesi, gelişmesi ve güçlenmesi eğitimle sağlanabilir. Türkiye’de nüfusun önemli bir bölümü kırsalda yaşamakta olduğu için kırsalda yaşayan insanların eğitim düzeyleri önemli bir durum oluşturmaktadır. Bu amaçla 1989-1990 öğretim yılından itibaren taşınmalı eğitim uygulamasına başlanmıştır. Taşınmalı eğitim ile eğitimi ülkenin en ücra noktasına kadar ulaştırıp fırsat ve imkân eşitliği sağlamak amaçlanmıştır. Taşınmalı eğitim sistemi ile okulu olmayan ya da eğitim hizmeti veremeyecek durumda olan okullar veya kapalı okulları, öğretmenleri olmayan kırsal yerleşim yerlerindeki öğrencileri merkez okullara taşımaktır. Taşınmalı eğitim uygulaması ile eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak, eğitimin niteliğini yükseltmek ve eğitimde maliyeti azaltmak amaçlanmıştır. Taşınmalı eğitim sisteminin etkililiğini artırmak, aksayan yönlerini gidermek için taşınmalı eğitim uygulamasının sorunları ve ne şekilde yürütüldüğü araştırılmalıdır.

Dolayısıyla bu araştırma da, taşınmalı eğitim yapan ortaokullardaki öğretmenlerin taşınmalı eğitim sistemi uygulamasında karşılaşılan sorunlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma boyunca birçok kişinin yardım ve desteği alınmıştır. Çalışmada desteğini esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Fatih BOZBAYINDIR hocama ve değerli zamanlarını ayırarak araştırmamın gelişmesinde katkıda bulunan değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Bülent DÖŞ ile Yrd. Doç. Dr. Rasim TÖSTEN’ e, ölçeklerin uygulanmasında yardımcı olan ve kolaylık gösteren okul yöneticilerine ve öğretmenlere çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca, tez ile ilgili çalışmalarımın hayatımın her aşamasında desteğini ve fedakârlığını esirgemeyen her daim nazımı çeken canım aileme ve biricik eşime sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Hülya AYDIN TİMUR

ÖZET

TAŞIMALI EĞİTİM SİSTEMİ UYGULAMASININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

AYDIN TİMUR Hülya

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Fatih BOZBAYINDIR

Nisan-2017, 96 sayfa,

Bu çalışmada, Mardin ilinde bulunan ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, taşımali eğitim sistemi uygulamalarında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Bu araştırma, karma modellenli bir çalışmadır. Bu çalışmada nicel ve nitel araştırma metodu birlikte kullanılmıştır. Bu çalışmada karma modellerden ardışık yöntem kullanılmıştır. Araştırmada öncelikle nicel veriler toplanmış daha sonra daha zengin ve derin veri elde etmek için nitel araştırma metodu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmının evrenini 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında Kızıltepe ilçesinde bulunan 20 ortaokulda görev yapan 590 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklemi ise, ilçe merkezindeki ortaokullar arasından rastgele yöntemle seçilen 20 ortaokulda görev yapan 428 öğretmen oluşturmaktadır. Nicel kısımda elde edilen verilerin SPSS (Statistical Package for the Social Sciennes) paket programı ile analizi yapılmıştır. Verilerin analizinde; aritmetik ortalama ve standart sapmalar bulunmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Ülker (2009) tarafından, taşımali ilköğretim uygulamasının genel durumunu değerlendirmek için geliştirilen “Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu Değerlendirilmesi Ölçeği” kullanılmıştır. Nitel veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nitel veriler görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Görüşme verileri tek tek incelenmiş, ilgili görüşme ile ilgili notlarla birlikte değerlendirilmiş ve kodları çıkarılarak raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde kategorisel ve frekans analizi teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, çalışmada taşımali eğitim uygulamasının yeterliliğinin ele alındığı fiziki durum, taşıma durumu, yemek durumu ve eğitim-öğretim durumuna ilişkin öğretmen görüşleri “düşük” düzeyde olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Taşımali Eğitim, Taşımali Öğrenci, Taşıma Merkezi

ABSTRACT**EXAMINATION OF BUSSED EDUCATION SYSTEM APPLICATION
ACCORDING TO TEACHER OPINIONS**

AYDIN TİMUR Hülya

Master's Degree Thesis

Institute of Educational Sciences

Educational Administration Supervision Planning and Economy Department

Thesis Advisor: Asst. Prof. Fatih BOZBAYINDIR

April-2017, 96 pages,

In this study, the opinions of teachers working at secondary schools in the city of Mardin on the problems they face in bussed education applications were examined.

This is a mixed model study. Quantitative and qualitative research methods were used together in this study. Consecutive method of the mixed models was used in this study. First, quantitative data were acquired in this study after which qualitative research method was used to obtain richer and more in depth data. The target population of the quantitative section of the study was comprised of 590 teachers working at 20 secondary schools in the district of Kızıltepe during the 2014-2015 academic year. Whereas the sample group was comprised of 428 teachers working at 20 schools selected randomly from among the secondary schools in the district center. The data acquired in the quantitative section were analyzed via SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) package software. Arithmetic average and standard deviations were calculated during data analysis. "General Status Evaluation Scale for Bussed Primary Education Application" developed by Ülker (2009) for examining the general state of bussed primary education system was used as data acquisition tool in the study. Semi-structured interview form was used for collecting qualitative data. Qualitative data were collected by way of interview method. Interview data were examined one by one, then evaluated together with the notes on the related interview after which their codes were put forth and reported. Content analysis method was used for the analyses carried out. Categorical and frequency analysis methods were used for content analysis.

It was observed according to the results obtained from the study that the teacher opinions were low on the physical status, transportation status, food status and education status regarding the sufficiency of the bussed education application.

Keywords: Bussed Education, Bussed Student, Transportation Center

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAY SAYFASI	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
EKLER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Sayıtlar	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	6

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim Sisteminin Yapısı	8
2.2. Eğitimin Önemi.....	12
2.3. Eğitimin Toplumdaki İşlevi	13
2.3.1. Toplumsal Sosyalleşmeyi Sağlama İşlevi.....	14

2.3.2. Kültürel Mirası Aktarma.....	14
2.3.3. Siyasal İşlev	14
2.3.4. Ekonomik İşlev	15
2.3.5. Toplumu Dönüştürme İşlevi	15
2.3.6. Bireye Yardım İşlevi.....	15
2.4. Zorunlu Eğitime Geçiş	16
2.5. Taşınmalı Eğitim Sisteminin Yasal Dayanakları.....	18
2.6. Taşınmalı Eğitim Uygulaması.....	19
2.7. Taşınmalı İlköğretimin Gerekçesi.....	20
2.7.1. Eğitimin Yaygınlaştırılması.....	22
2.7.2. Eğitimin Niteliğinin Yükseltilmesi.....	22
2.7.3. Eğitim ve Öğretimde Fırsat ve Olanak Eşitliğinin Sağlanması ve Kalitenin Yükseltilmesi	222
2.7.4. Maliyetlerin Azaltılması.....	24
2.7.5. İç Göçler.....	24
2.7.6. Yerleşim Birimlerinin Dağınık Olması.....	25
2.8. Taşınmalı İlköğretimin Sağladığı Yararlar	26
2.8.1. Eğitim - Öğretim Yönünden Yararlar	26
2.8.2. Sosyal ve Kültürel Yönden Yararlar	27
2.8.3. Ekonomik Yönden Yararlar.....	28
2.9. Öğrencisi Taşınan Okul ya da Yerleşim Biriminin Özellikleri.....	29
2.10. Taşıma Merkezi Okulların Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	30
2.11. İlgili Araştırmalar.....	30
2.11.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	30
2.11.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	37

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	39
3.1.1. Araştırmanın Nicel Boyutu.....	39
3.1.2. Araştırmanın Nitel Boyutu.....	40
3.2. Evren ve Örneklem	40
3.2.1. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Evren ve Örneklem.....	40
3.2.2. Araştırmanın Nitel Boyutu İçin Çalışma Grubu.....	43
3.3. Veri Toplama Aracı.....	42
3.3.1. Araştırmanın Nicel Boyutunda Kullanılan Veri Toplama Aracı.....	43
3.3.1.1. Kişisel Bilgi Formu.....	43
3.3.1.2. Taşınmalı eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri Ölçeği.....	43
3.3.2. Araştırmanın Nitel Boyutunda Kullanılan Veri Toplama araçları.....	45
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	45
3.4.1. Araştırmanın Nicel Boyutundaki Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	45
3.4.2. Araştırmanın Nitel Boyutundaki Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	46

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Bulgular.....	48
4.1.1. Birinci, İkinci ve Üçüncü Alt Problemlere İlişkin Bulgular	48
4.1.2. Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Alt Problemlere İlişkin Bulgular	50
4.1.3. Yedinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Alt Problemlere İlişkin Bulgular	52
4.1.4. Onuncu, On Birinci ve On İkinci Alt Problemlere İlişkin Bulgular.....	54
4.1.5. On üçüncü ve On Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Bulgular	56

BÖLÜM V**TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER**

5.1. Tartışma ve Sonuç.....	59
5.1.1. Birinci, İkinci ve Üçüncü Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	59
5.1.2. Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	60
5.1.3. Yedinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	61
5.1.4. Onuncu, On Birinci ve On İkinci Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	62
5.1.5. On Üçüncü ve On Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	63
5.2. Öneriler	64
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	64
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	64
KAYNAKÇA.....	66
EKLER.....	72
ÖZGEÇMİŞ.....	81

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Ortaokullardaki Toplam Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı.....	12
Tablo 2.2. Avrupa Birliğine Üye Bazı Ülkeler İle Türkiye'deki Zorunlu Eğitim Süreleri	16
Tablo 3.1. Araştırma Örnekleme, Dağıtılan ve Dönen Ölçek Sayısı.....	43
Tablo 3.2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Nitelikleri.....	44
Tablo 3.3. Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu Değerlendirilmesi Ölçeği'nin Alt Boyutları ve Cronbach-Alfa Katsayıları	46
Tablo 3.4. Araştırma Ölçeğindeki Derecelendirme Seçeneklerinin Puanlara Göre Dağılımı.....	48
Tablo 4.1. Öğretmenlerin taşımali eğitim yapan okulların fiziki durumuna ilişkin algılarının aritmetik ortalaması ve standart sapması.....	50
Tablo 4.2. Öğretmen görüşlerine göre taşımali eğitimde fiziki durum sorununa ilişkin bulgular ve çözüm önerileri.....	51
Tablo 4.3. Öğretmenlerin taşımali eğitim yapan okulların taşıma durumuna ilişkin algılarının aritmetik ortalaması ve standart sapması.....	52
Tablo 4.4. Öğretmen görüşlerine göre taşımali eğitimde taşıma sorununa ilişkin bulgular ve çözüm önerileri.....	53
Tablo 4.5. Öğretmenlerin taşımali eğitim yapan okulların yemek durumuna ilişkin algılarının aritmetik ortalaması ve standart sapması.....	54
Tablo 4.6. Öğretmen görüşlerine göre taşımali eğitimde yemek sorununa ilişkin bulgular ve çözüm önerileri.....	55
Tablo 4.7. Öğretmenlerin taşımali eğitim yapan okulların eğitim-öğretim durumuna ilişkin algılarının aritmetik ortalaması ve standart sapması.....	56
Tablo 4.8. Öğretmen görüşlerine göre taşımali eğitimde eğitim-öğretim sorununa ilişkin bulgular ve çözüm önerileri	57
Tablo 4.9. Öğretmen görüşlerine göre taşımali eğitimde genel olarak yaşanan sorununa ilişkin bulgular ve çözüm önerileri.....	59

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1. Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Şeması8

EKLER LİSTESİ

EK-1. Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri Ölçeği.....	77
EK-2. Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşme Formu.....	80
EK-3 Ölçek Araştırma İzni	84
Ek-4. Özgeçmiş.....	85

KISALTMALAR

f :Frekans

% :Yüzde

\bar{X} :Bir veri dağılımının aritmetik ortalaması

N :Ölçek değerlendirmesine katılan kişi sayısı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sayıtlarına, sınırlılıklarına ve konuyla ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Problem durumu başlığı altında literatür taraması yapılmış ve araştırmanın problemi ile ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Değişen dünyada toplumların yenilenmesi, gelişmesi ve güçlenmesi eğitimle sağlanabilir. Hızla gelişen teknoloji ile birlikte toplumların gelişmesi kaçınılmaz bir boyuta ulaşmıştır. Toplumların gelişimini sağlayacak eğitim son derece önem kazanmıştır. Böylelikle eğitim, toplumsal yapı için vazgeçilmez öge olmuştur.

Toplumların gelişmişlik düzeyinde en önemli unsurlardan biri nitelikli insan gücüne sahip olmasıdır. Nitelikli insan gücü eğitim ile mümkün olmaktadır. Bu da bize eğitimin, ülkelerin kalkınmasını ve ekonomik alanda gelişmesini sağlayan ana unsurların başında geldiğini göstermektedir.

Toplumlar, bireylerini kendilerine özgü kültür kodları çerçevesinde yetiştirirler ve bu kodlara uygun eğitim sürecine tabi tutarlar. Günümüzde eğitim sürecinin en önemli yapı taşı okullardır. Bu süreçte eğitim ve okul kavramlarının iç içe olması, eğitimin sadece okullara özgü bir kavram olduğunu akıllara getirir. Oysa eğitim hayatın her alanında bulunmaktadır. Dolayısıyla eğitim kavramının okul kavramından çok daha geniş olduğu görülmektedir (Özyılmaz, 2013, s.2).

İnsan hakları evrensel bildirgesinin 26. maddesindeki “Herkes, eğitim hakkına sahiptir” ve Anayasamızın 42. maddesindeki “Kimse, eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılmaz” ibareleri ile eğitim hakkı güvence altına alınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı’nın genel hedeflerinden biri, bilgi ve davranış açısından denk bireyler yetiştirmek ve bu doğrultu da her bireye eğitim-öğretimde fırsat eşitliğini sunmaktır. Fakat ülkemizin coğrafi, sosyolojik ve ekonomik alanlardaki farklılıkları

bu hedefin hayata geçirilmesi noktasında çeşitli güçlükler yaşanmasına neden olmaktadır. Bu durum her bireyin eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanma hakkını kısıtlamaktadır. Kişinin eğitim hakkının hiçbir şekilde engellenemeyeceği gerçeği, bulunduğu coğrafi bölge ve sosyolojik yapısı gereği bu hakkı tamamen elde edemeyen bireyler için farklı eğitim sistemi modelleri arayışını beraberinde getirmiştir (Kaya, 2008, s.40).

Ülkemizde coğrafi şartlardan kaynaklı dağınık yerleşim yerleri sonucu oluşan dağınık nüfus, kendi yerleşim yerinde okul kurmak için yeterli şartların sağlanmamasına neden olmaktadır. Bu durum da söz konusu yerleşim yerinde yaşayan bireylerin eğitim-öğretimden yeterince yararlanmasını engellemektedir. Milli Eğitim Bakanlığı her bireye eşit şartlarda eğitim-öğretim verebilmek için birtakım çözümler üretmiştir. Bu çözümlerden biri de “Taşımali Eğitim Modeli”dir (Kavak, 1997, s.17).

Milli Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönetmeliği’nde taşımali eğitim uygulamalarının amacı; *“İlköğretim kurumu bulunmayan, çeşitli nedenlerle eğitim ve öğretime kapalı, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokul, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu öğrencilerinin, taşıma merkezi seçilen okullara günü birlik taşınarak kaliteli bir eğitim ve öğretim görmelerini sağlamak”* olarak belirtilmiştir (MEB, 2000).

Eğitimden tüm bireylerin faydalanması, eğitim kalitesinin artırılması, fırsat eşitliğinin ve eğitim imkanlarının en üst düzeyde sunulması amacıyla hayata geçirilen taşımali eğitim sistemi, doğal olarak birçok sorunun ortaya çıkmasına neden olmuştur (Altunsaray, 1996; Bilek ve Kale, 2012; Cinoğlu, Demir ve Öztürk, 2014; Kaya ve Aksu, 2004; Kayhan, 2014; Kefeli, 2005; Küçüköğlü ve Küçüköğlü, 2006; Yalçın, 2006; Yeşilyurt, Orak, Tozlu, Uçak ve Sezer, 2007; Yurdabakan ve Tektaş, 2012). Bu sorunlar daha çok; veli-öğretmen iletişimi, öğrenci-öğretmen iletişimi, ulaşım, sağlık sorunları, ders durumu, beslenme, öğrencilerin uyumu olarak karşımıza çıkmaktadır (Arı, 2000; Küçüksüleymanoğlu, 2006).

Dünya genelinde ilk olarak Avustralya, ABD ve Yeni Zelanda’da UNESCO'nun girişimleri sonucu uygulanmaya başlayan Taşımali Eğitim Sistemi,

ülkemizde 1989-1990 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde yürürlüğe girmiştir. Bu sistem, Kocaeli'nde 2, Kırıkkale'de 3 olmak üzere toplam 5 merkezde denenmeye başlanmış, bu merkezlerde elde edilen başarılar sonucunda 1990-1991 eğitim-öğretim yılından itibaren Eskişehir, Kocaeli, Van, Kırklareli, Çankırı, Konya Antalya, Balıkesir, Çanakkale illeri olmak üzere 77 merkezde uygulamaya devam edilmiştir (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995).

2014-2015 öğretim yılındaki verilere göre; 81 ilde, 10.748 taşıma merkezine, 26.205 yerleşim biriminden 43.6193'si erkek ve 41.4212'si kız olmak üzere toplam 850.405 öğrenci ile taşımali eğitim yapılmıştır. Bunlardan 302.047'ü ilkokul, 548.358'i ortaokul öğrencisidir (Millî Eğitim İstatistikleri, 2015, s.144).

Normal eğitim sürecinden farklı olarak taşımali eğitimde bazı faktörler farklılık göstermektedir. Bu faktörler; servis, servis şoförleri, beslenme şekilleri, yemekhaneler ve okul düzeni olarak sıralanabilir. Bu faktörler hem taşımali öğrenciler için hem de diğer öğrenciler ve okul için bir takım olumlu ve olumsuz etkilere neden olmaktadır. Bu etkilerin en kapsamlı şekilde saptanması, incelenmesi ve tüm ayrıntıları ile ele alınması taşımali eğitim sisteminin en sağlıklı ve en verimli şekilde uygulanmasına yardımcı olacaktır. Böylece hem eğitim sistemi için hem de bireyler için en faydalı uygulamalara devam edilecek hem de var olan sorunlara çözüm bulunup faydalı hale getirilmesi sağlanacaktır (Bilek ve Kale, 2012).

Taşımali eğitim sürecine başlamadan önce kapsamlı bir araştırma, plan-program gibi ön hazırlık evresi olarak nitelendirilen "eğitim haritası" çıkarılmalıdır. UNESCO kaynaklarına göre eğitim haritası; "*Ulusal düzeyde belirlenmiş amaçları ve ilkeleri temel alan ve yerel durumun ayrıntılı çözümlemesini yapan, yerel eğitimin gelecekteki ihtiyaçlarını tahmin etmek ve bu ihtiyaçları karşılayabilmek için gerekli önlemleri önermeyi kapsayan bir süreç*" şeklinde ifade edilmektedir. Eğitim haritası, hazırlanan plan-program ve tüm veriler doğrultusunda uygulanacak yer ile ilgili tüm sosyal, kültürel, ekonomik, fiziki, toplumsal, ulaşım, doğal vb. durumlarının saptanması ve bu durumlara göre uygulama stratejilerinin belirlenmesi sürecidir. Eğitim haritasının bölgesel, yerel, kurumsal düzeyde olması gerekmektedir. Bu durum eğitim haritası stratejisinin en verimli şekilde hayata geçirilmesi için gereklidir. Bu durumların detaylı olarak ele alınması o bölge için en uygun eğitim

sisteminin belirlenmesi, okul açma, taşınmalı eğitim ya da uzaktan eğitim, yatılılık durumu gibi eğitim çözümlerinden birini seçmeye yardımcı olacaktır (MEB-APK, 1995:7; Şişman, 2011).

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda bu çalışma, taşınmalı eğitim sürecinin birebir içinde olan ve bu sistemi olumlu-olumsuz tüm yönleriyle değerlendirebilen öğretmenlerin görüşleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada temel amaç, taşınmalı eğitimde yer alan öğretmenlerin karşılaşılabilecekleri güçlükleri dile getirmek ve öğretmenlerin bu güçlüklerle karşı fikir sağlamaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Mardin ilinde bulunan ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, taşınmalı eğitim sistemi uygulamalarında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin fiziki durumuna ilişkin algıları nedir?
2. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin fiziki durumunda yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nedir?
3. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin fiziki durumunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri nedir?
4. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin taşıma durumuna ilişkin algıları nedir?
5. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin taşıma durumunda yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nedir?
6. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin taşıma durumunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri nedir?
7. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin yemek durumuna ilişkin algıları nedir?
- 8 . Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin yemek durumunda yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nedir?
9. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin yemek durumunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri nedir?

10. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin eğitim-öğretim durumuna ilişkin algıları nedir?

11. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin eğitim-öğretim durumunda yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nedir?

12. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimin eğitim-öğretim durumunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri nedir?

13. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimde genel olarak yaşanan sorununa ilişkin görüşleri nedir?

14. Öğretmenlerin taşınmalı eğitimde genel olarak yaşanan sorununa ilişkin çözüm önerileri nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi o ülkenin eğitim seviyesi ve kalitesi ile doğru orantılıdır. Bu nedenle bireylere verilen temel eğitimin yeri oldukça önemlidir. Özellikle ilköğretim kademesi bireylerin hem eğitim hem de öğretimi için temel oluşturmaktadır. Bu sebeple bir ülkenin kalıcı bir gelişmişlik sağlaması için belirlemiş olduğu temel eğitim politikası bu ülkenin özellikle ekonomik ve toplumsal eşitsizlikleri gidermesi konusunda en etkili unsur olacaktır. Bu bağlamda toplumumuzun beklentileri ülkemizin ve küreselleşen dünyanın gerçekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda kalıcı çözümler üretebilecek, daha uygar ve demokratik bir eğitim sisteminin oluşturulması yönünde ortaya çıkmaktadır.

Eğitimin hedefi bireylerin bilgi ve beceri bakımından belli bir düzeye ulaşmasını sağlamaktır. Bunun için de bireylere gerekli imkânların sunulması gerekmektedir. Ülkemizin dağınık coğrafik yapısı, iklim, ekonomik vb. sebepler taşınmalı eğitim sistemi uygulaması yapılmasına neden olmaktadır. Herkese eşit fırsat ve imkân sunması için uygulanmakta olan taşınmalı eğitim sistemi ülkenin geleceği olan bireyler yetiştiren öğretmenlerin gözünden değerlendirilip kamuoyuna taşınmalı eğitim sistemi hakkında fikir vermesi bakımından önemli olacaktır.

Bu araştırma taşınmalı eğitim sisteminde görev alan öğretmenlerin yaşadıkları mevcut sorunları, aksaklıkları ve eksikleri ortaya koyarak taşınmalı eğitim sisteminin daha nitelikli olması bakımından önem arz etmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenler ölçeği içtenlikle yanıtlamışlardır.
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yansıttıkları düşünceler, onların gerçek algılarını oluşturmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın kapsamı, Mardin ilinde bulunan ortaokul kurumları ile sınırlıdır.
2. Araştırma, 2014–2015 eğitim öğretim yılı Mardin ilinde bulunan taşıma merkezi ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu çalışmada kullanılan bazı kavramların tanımları şöyledir:

Birleştirilmiş Sınıf: İlköğretim birinci kademesinde, aynı anda birden çok sınıfa bir öğretmen tarafından eğitim öğretim hizmeti verilmesine “Birleştirilmiş Sınıf” denilmektedir (Köksal, 2005).

Taşınmalı Eğitim: *"İlkokul, ortaokul veya imam-hatip ortaokulundan herhangi biri bulunmayan veya eğitim ve öğretime kapalı olanlar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokullardaki öğrencilerin seçilen merkezlerdeki ilköğretim kurumlarına günü birlik taşınarak eğitim ve öğretim görmelerini sağlamak amacıyla yapılan uygulamayı ifade eder"* (MEB, 2000).

Taşıma Merkezi İlköğretim Kurumu: *"Çevredeki yerleşim birimlerinden taşınan öğrencilerin eğitim ve öğretim gördükleri ilkokul, ortaokul veya imam-hatip ortaokulunu ifade eder"* (MEB, 2000).

Öğrencisi Taşınan Yerleşim Birimi: *"Öğrencileri taşıma kapsamına alınan köy ve köy altı yerleşim birimine denir"* (MEB, 2014).

Zorunlu Eğitim: *"Dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli, zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ve imam-hatip ortaokullarından oluşan ilköğretim ile ilköğretime dayalı, dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kademelerinden oluşan eğitim sürecini ifade eder" (MEB, 2012b).*

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim Sisteminin Yapısı

Eğitim sistemlerinden beklenen, bireyleri gelişmelere uyumlu ve gelişmelere yön verecek düzeye ulaştırmalarıdır. Türk eğitim tarihine bakıldığında Türk eğitim sistemi Osmanlı Devleti'nden günümüze kadar birçok yasa ve yönetmelikle çeşitli gelişim evrelerinden geçip değiştirilerek ve geliştirilerek bugünkü şeklini almıştır. Osmanlı Devleti'nde eğitim sistemini yeniden düzenlemek için, bazı askeri okulların açılması düşünülmüş; eğitim sistemi ile ilgili bakanlığın kurulması ve çeşitli yasal düzenlemelerin yürürlüğe girmesi bu dönemde gerçekleşmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) merkez ve taşra örgütlerinin yapısı zaman içinde bazı değişimlere uğramıştır. 1926 yılında 789 sayılı “Maarif Teşkilatına Dair Kanun”la taşra örgütü kurulmuş, bununla beraber Bakanlık bünyesinde Talim ve Terbiye Dairesi başta olmak üzere bazı birimler eklenmiştir. 1933 yılında 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Kanunu ile merkez örgütünde değişikliklere gidilmiş ve yeni birimler eklenmiştir (Gözütok, 2005: 177).

1992'de çıkarılan 3797 sayılı yasa ile bakanlığın örgüt yapısında yeni düzenlemeler yapılmış, bu örgüt yapısı MEB'in 14.11.2011 tarih ve 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2014 tarih ve 6528 sayılı “Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun son şeklini almıştır (Resmi Gazete, 2014a; Şişman, 2014: 54).

Türk eğitim sisteminin örgüt yapısı içerisinde Milli Eğitim Şuraları, sistemin en detaylı şekilde yön verildiği; görüş, öneri ve tartışmaların en geniş şekilde ele alındığı danışma organıdır. Bu danışma organlarının kuruluşu, işleyişi, çalışma kapsam ve içeriği kanunlarla düzenlenmiştir. Bu organların almış olduğu kararlar MEB açısından danışma, yol gösterme, fikir verme niteliği taşımakta olup; bu kararlar bağlayıcı değildir (Deniz, 2001: 171). Milli Eğitim şuraları ilk kez 1939 yılında olmak üzere günümüze kadar 19 kez (son olarak 2014 yılında) toplanmıştır.

Türk eğitim sisteminin hem örgütsel yapısına hem de geleceğe dönük atılımlara ilişkin önemli yapılanmalardan biri de kalkınma planlarıdır. Türkiye’de 1963 yılından itibaren planlı kalkınma dönemi başlamıştır. Son olarak Dokuzuncu Kalkınma Dönemi (2007-2013) bitmiş, Onuncu Kalkınma Planı dönemine (2014-2018) girilmiştir. Kalkınma planlarında, tüm sektörlerle birlikte “eğitim” sektörü de ayrı bir bölümde ele alınmaktadır. Örneğin, Onuncu Kalkınma Planı çerçevesinde; *"Bireylerin kişilik ve kabiliyetlerini geliştiren, hayat boyu öğrenme yaklaşımı çerçevesinde işgücü piyasasıyla uyumunu güçlendiren, fırsat eşitliğine dayalı, kalite odaklı dönüşümün sürdürülmesi, düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, demokratik değerleri ve millî kültürü özümsemiş, paylaşım ve iletişime açık, sanat ve estetik duyguları güçlü, özgüven ve sorumluluk duygusu ile girişimcilik ve yenilikçilik özelliklerine sahip, bilim ve teknoloji kullanımına ve üretimine yatkın, bilgi toplumunun gerektirdiği temel bilgi ve becerilerle donanmış, üretken ve mutlu bireylerin yetişmesi eğitim sisteminin temel amacıdır"* (Online-2; Resmi Gazete, 2013).

Ayrıca toplumun her kesiminde ekonomik, toplumsal ve kültürel ihtiyaçlar doğrultusunda, toplumun tüm bileşenleriyle etkileşim ve iletişim halinde olan, elde edilen tüm verilerin bilgiye ve bilgilerin de ürüne dönüştüğü, teknoloji, hizmet, akademik, idari ve mali özerklik odaklı yükseköğretim kurumu modeli hedeflenmiş olup, bu hedeflerin küresel alanda her ortamda rekabet göstermesi benimsenmiştir (Online-3).

1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk eğitim sistemi ilk kez bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Bu yasaya göre Türk eğitim sistemi örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana başlıktan oluşmaktadır.

Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilkokul, ortaokul, orta öğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar. Yaygın eğitim ise, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar (Online-4).

1974 yılında toplanan 9. Milli Eğitim Şurasında temel eğitim hakkında "Temel eğitim okulları beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademe eğitim kurumlarından meydana gelir. Birinci kademe sonunda ilkokul, ikinci kademe sonunda temel eğitim diploması (ortaokul diploması) verilir" şeklinde bahsedilmiştir (MEB, 1974). Mevcut eğitim sistemi ile ilgili önemli bazı kararlar 1981 yılında toplanan 10. Milli Eğitim Şurasında alınmıştır. Bu şurada alınan önemli kararlardan bazıları şunlardır (MEB, 1981).

"Okul öncesi eğitimi 0-5 yaş (0-60 ay) çocuklarının eğitimi" (madde 1).

"Temel eğitime giriş yaşının 7'den 6'ya indirilmesi ve zorunlu eğitimin 5 yıldan temel eğitimin tümünü kapsayacak biçimde 8 yıla çıkarılması" (madde 15).

"Temel eğitim uygulamasının kademeli olarak yaygınlaştırılmaya başlanması, yaygınlaştırmada değişik ekonomik sosyal yapıya sahip olan yerleşim birimlerinin öncelikle ele alınması" (madde 17).

"Temel eğitimin yaygınlaştırılmasında yerel özelliklere göre yatılılık, araçla taşıma ve benzeri yöntemlerden yararlanılması" (madde 18).

"Temel eğitimin ülke düzeyine yaygınlaştırılmasında yararlanılmak üzere eğitim haritaları yapılması ve bu haritalarda temel eğitim bölgelerinin oluşturulması" (madde 20), şeklinde kararlar alınmıştır.

1988'deki 12. Milli Eğitim Şurası'nda 8 yıllık kesintisiz ilköğretim uygulaması ile ilgili Sekiz yıllık mecburi öğretime geçişin, bir program ve sistem bütünlüğü içinde uygulanması; VI. plan dönemi sonuna kadar tedricen yaygınlaştırılması kararları alınmıştır (Yolcu, 2014: 17).

1996 yılında toplanan 15. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar 8 yıllık zorunlu eğitim ile ilgili olarak bir dönüm noktası niteliğinde olup bu kararlardan biri de (MEB, 1996):

“İl ve bölge raporlarında önerilen temel eğitim kavramı yerine başta Anayasa ve diğer mevzuatta yer aldığı şekli ile ilköğretim kavramı kullanılmalıdır” (madde 1), şeklindedir.

Eğitim sistemleri, bireylere gelişmelere uyumlu ve gelişmelere yön verecek düzeye ulaştırılmalıdır (Gözütok, 2005: 177). Milli Eğitim Bakanlığı eğitim sisteminin çeşitli yönleri üzerinde yürütülen proje ve çalışmalara bağlı olarak sürekli birtakım yenilik ve değişimler, yeniden yapılanmalar gözlenmektedir (Şişman, 2007: 66). Eğitim sistemimize yönelik yapılan son düzenleme ve değişiklik sonucunda, 11/4/2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 30/3/2012 tarihli ve 6287 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile zorunlu eğitim süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmış ve bazı yeni uygulamalar gündeme gelmiştir (MEB, 2012b: 1). Eğitim kademeleri 4+4+4 şeklinde düzenlenerek ilkokul 4, ortaokul 4 ve lise 4 yıl olarak belirlenmiştir. Yeni eğitim sistemi 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır.

2.2. Eğitimin Önemi

Eğitim, her alanda bireylerin sosyalleştiği ve bu aşamada kişisel gelişimini seçilmiş bir çevre içerisinde tamamladığı bir süreçtir. Başka bir ifade ile eğitim; ruhsal, fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden bireylerin gelişmelerini sürdürmeleri ve bu doğrultuda çevreye ve topluma faydalı şekilde yetiştirilmesidir (Öztürk, 2001).

İçinde bulunduğumuz bilgi çağı toplumların bilgi ve teknolojiyi en üst düzeyde üretmesi ve tüketmesi sonucu bugünkü halini almıştır. Bu üretim ve tüketim parametresi toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmişlik düzeyini belirlemede en önemli unsurlardan biri haline gelmiştir (Ayhan, 2002).

21. yüzyılda toplumların daha çok kalkınma, zenginleşme refah düzeyinin artması gibi hedeflere ulaşabilmesi için en önemli araç eğitimidir. Uzun vadede ürün veren eğitim bir ülkenin sosyal ve ekonomik gelişmesini sağlayan insan gücünün ve teknolojinin en verimli şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla eğitime

ayrılan her türlü kaynak ve yatırım ülkenin her alanda kalkınmasına katkı sağlayacaktır (Büyükaslan, 1995: 2).

Tablo 2.1. *Ortaokullardaki Toplam Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı*

Öğretim Yılı	Okul sayısı	Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
2012-2013	16987	269759	5566986
2013-2014	17019	280804	5478399
2014-2015	16969	296065	5278107

Kaynak: TÜİK, 2015.

Yukarıdaki tabloda yıllara göre istatistikî veriler dikkate alındığında mevcut okul, öğretmen ve öğrenci sayısının fazlalığı eğitim sisteminin çok kapsamlı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bu durum beraberinde birçok sorunun yaşanmasına neden olmaktadır.

2.3. Eğitimin Toplumdaki İşlevi

Toplumlar bireylerin sosyalleşerek, birbirleri ile etkileşim-iletişim halinde olması sonucu toplum olma özelliği kazanır. Bu sosyalleşme, etkileşim ve iletişim gibi bileşenler bireylere verilen eğitimle değer kazanırlar. Bu kazanımlar bireylerde yaşam boyu devam eden ve kendini yenileyen bir süreçtir. Eğitim sürecinin ilk aşaması aile içi eğitimidir. Aile eğitiminden sonra okul eğitimi ikinci aşama olarak gösterilebilir. Okul eğitimi bireyin sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel olarak toplumla en fazla etkileşim ve iletişim halinde olduğu süreçtir. Bu süreç bireyin toplumdaki konumunu belirler. Bu bağlamda eğitimin bireylere yönelik işlevlerinden söz etmek mümkündür (Önal ve Şenyurt-Topçu, 2013: 307).

Toplumsal bir süreç olan eğitimin temel işlevlerinden biri, o toplumu oluşturan kültürel birikimin yani sosyal, siyasal ve ekonomik değerlerinin oluşumunu sağlamak ve bu değerlerin yeni nesillere ulaşmasında öncülük etmektir. Toplumlarda kültürel farklılıkların ortaya çıkması, her toplumun kendine özgü yaşam tarzı, inanış

ve coğrafi konumdan kaynaklı olup bu farklılıkların da eğitim sistemlerinin toplumdaki topluma göre değişkenlik göstermesine neden olmaktadır (Aslan, 2001).

Bu şekli ile eğitimin işlevleri (Erdoğan, 2007:5):

- Toplumsal sosyalleşmeyi sağlama,
- Kültürel mirası aktarma,
- Siyasal işlev,
- Ekonomik işlev,
- Toplumu dönüştürme,
- Bireye yardım şeklinde sıralanabilir.

2.3.1. Toplumsal Sosyalleşmeyi Sağlama İşlevi

Toplumsal sosyalleşme, bireylerin topluma uyum sağlamaları ve hayatın her aşamasında toplumda bir yer edinme çabasıdır. Bu aşamayı aile eğitimi ile sınırlandırmak yanlış olur. Gelişen ve değişen dünya düzeninde teknolojik, siyasal, ekonomik ve küresel değişimler, bireyi bu yeniliklere ayak uydurmak zorunda bırakmaktadır. Bu durum da eğitimin toplumsal işlevinin ne kadar uzun bir süreç olduğunu gösterir (Aslan, 2002: 25).

2.3.2. Kültürel Mirası Aktarma

Kültür, toplumların geçmişten günümüze süre gelen din, dil, ırk, siyasal yapı, coğrafi konum ve ekonomik durum gibi kavramların şekillendirdiği yaşam biçimidir. Kültürel mirasların yaşatılması bu toplumdaki bireylerin bu mirası sahiplenmesi ve yaşatması ile mümkündür. Fakat küreselleşme sonucu teknolojik ve sosyolojik yapının değişmesi bu mirası yaşatmayı kısıtlandırmaktadır. Dolayısıyla okullardaki eğitim sistemi bu mirası bireylere kazandıracak şekilde düzenlenmelidir (Selanik-Ay ve Kurtdede-Fidan, 2013).

2.3.3. Siyasal İşlev

Eğitimin Siyasal işlevleri arasında; İyi vatandaş yetiştirmek Seçmen yetiştirmek, lider yetiştirmek, yeniliğe açık yurttaşlar yetiştirmek gibi hususlar

sayılabilir. Eğitim kurumları, Anayasa ve yasalarda belirtilen çerçevenin dışında bir eğitim şekli benimseyemezler (Erdoğan, 2007: 6).

Siyaset, kimi zaman bireyler veya kurumların kendi içlerinde yaşadıkları güç, iktidar ve çıkar çatışmaları olarak değerlendirilse de genel anlamda toplumun bireyler statüsünde kendi kendini ve bireyleri yönetmesidir. Bireylerin kendi kendilerini yönetebilmeleri toplumun demokratik anlayış ve yapısına uygun olarak yetiştirilmesine bağlıdır, bu da bireylerin demokrasi eğitiminden geçer. Okullardaki bu eğitim modeli toplumun kendi yöneticilerini, liderlerini ve gelişmiş insan gücünü yetiştirmesi açısından önem kazanmaktadır (Akınoğlu, 2005: 32).

2.3.4. Ekonomik İşlev

Toplumların gelişmişlik düzeyini belirleyen en önemli parametrelerden biri de ekonomidir. Ekonomi, toplumların kendilerini yönetebilmeleri, küresel sahnede sağlam bir yer edinebilmeleri, teknoloji, bilim, sanayi ve turizm alanlarında gelişme gösterebilmeleri için gerekli olan sermayedir. Bu sermayenin geliştirilmesi ancak gelişmiş düzeyde bir eğitimle ile mümkündür. Ekonomi eğitimi, özelden genele düşünülürse önce bireylerin sonra da toplumların ulusal-küresel çerçevede konumunu belirleyen bir faktördür (Ağır, 2010: 46).

2.3.5. Toplumu Dönüştürme İşlevi

Eğitim, işlevsel anlamda toplumun tüm unsurlarını bir araya getirme, yenilenmesini sağlama gibi görevleri üstlenen bir unsurdur (Akin ve Arslan, 2014). Modern toplumlar, hem bireylerin hem de toplumun kendini geliştirmesiyle oluşur. Bireylerin kendini geliştirmesi okullarda aldıkları eğitimle mümkün olup, toplumsal gelişim ise o toplumda gerçekleşen işbirliği ile eğitilmiş insan kaynaklarını oluşturma ile mümkün kılınmaktadır. Bu süreçte tüm bireyler istedikleri konumda ve eşit şartlarda bulunma hakkına sahiptirler (Şahin, 2004).

2.3.6. Bireye Yardım İşlevi

Bireylere ulaştırılmak istenen eğitim, bireylerin kalkınmasına dolayısıyla toplumun kalkınmasına doğrudan katkı sağlayıcı niteliği taşımaktadır (Yeşilyaprak, Güngör ve Kurç, 1996).

2.4. Zorunlu Eğitime Geçiş

Bireyin toplumsallaşması, o toplumun etkin bir ferdi olması ve buna paralel olarak toplumu kalkındırması ancak eğitimle gerçekleşebilecek bir süreçtir. Bireyin meslek seçimi, toplumsal kurallar dâhilinde hareket etmesi, diğer bireylerle etkileşim, iletişim ve işbirliği içerisinde olması toplumun kalkınmasında önemli etkenlerden biridir. Eğitimsiz bireyler, özel anlamda kendilerinin; genel anlamda da ait olduğu toplumun zarar görmesi gibi sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Eğitimsizliğin sonuçlarına sadece birey değil toplum da katlanır. Bundan dolayı toplumda eğitim almamak gibi bir hak ve özgürlükten bahsedilemez ve bu durum zorunlu kesintisiz eğitimin gerekçeli ve haklı nedenlerini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, zorunlu ilköğretim; devlete ve benimsenen yönetim şekline inanan yurttaşların yetiştirilmesinde, toplumun kültürel mirasının benimsetilmesinde, çağdaş, demokratik, laik toplumun oluşturulmasında ve toplumsal kalkınmanın sağlanmasında gerekli ve zorunludur (Kıran, 2000: 81).

Türkiye’de zorunlu eğitim, Cumhuriyet’in kuruluş yıllarından bu yana sürekli geliştirilerek uygulanan bir sistemdir. İlk başlarda 3 yıl ile sınırlandırılan zorunlu eğitim sistemi bir süre sonra 5 yıl olarak uygulanmış ve bu zaman zarfında bu sürenin artırılmasına yönelik çeşitli çalışmalar ve yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar ve yasal düzenlemeler çerçevesinde 1997 yılında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda yapılan düzenlemeler ile zorunlu eğitim süresi 8 yıla çıkarılmıştır.

Zorunlu eğitim süresi ile ilgili en kapsamlı çalışmalar 2012 yılında yapılan 18. Eğitim Şurası’nda gündeme getirilmiş, bu sürenin 1 yıl okul öncesi eğitim, 4 yıl temel eğitim, 4 yıl ortaöğretime hazırlık ve 4 yıl ortaöğretim olmak üzere 13 yıl olarak düzenlenmesi ön görülmüştür. Bu görüşmelerden sonra 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında kamuoyunda ‘4+4+4’ olarak tabir edilen sistem kararlaştırılmış ve zorunlu eğitim süresi 12 yıla çıkarılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı, 4+4+4 şeklinde düzenlemeye neden gerek duyulduğunu şu şekilde açıklamaktadır (MEB, 2012a: 12):

- Dünya geneline göre Türkiye'deki ortalama eğitim süresi düşük olduğundan bu sürenin artırılmak istenmesi,
- Okullaşma oranlarında bölgesel farklılıkların azaltılmak istenmesi,
- Eğitim sistemimizi demokratikleştirme ve esnekleştirme arzusu,
- Değişik kademelerde oluşturulacak seçimli derslerle tüm vatandaşlarımızın ve öğrencilerimizin eğitimden beklentileri, sosyal ve kültürel taleplerinin karşılanmak istenmesi.
- Kademeler arası yatay ve dikey geçişlere imkân tanıma, esnek yapı sayesinde bireye yetenek ve gelişimine göre erken yaşlarda tercih hakkı tanınması,
- Okula başlama yaşının düşürülmesi ve böylece dünya genelindeki uygulamalarla paralellik gösterilmesinin sağlanması
- Yaş aralığını düşürerek ilkokulların ayrı binalarda, diğer okullara (ortaokul ve lise) devam eden öğrencilerin ise farklı binalarda eğitim yapmasına imkân tanınması.

Aşağıdaki tabloda Avrupa Birliği yolundaki Türkiye'nin mevcut zorunlu eğitim süresi diğer ülkeler ile karşılaştırılması vardır.

Tablo 2.2. Avrupa Birliğine Üye Bazı Ülkeler İle Türkiye'deki Zorunlu Eğitim Süreleri

Ülke	Yaş Aralığı	Zorunlu Eğitim Süreleri
Türkiye	6-13	12
Bulgaristan	7-16	9
Danimarka	6-16	10
Fransa	6-16	10
Finlandiya	7-16	10
Polonya	6-16	10
İngiltere	5-16	11
Lüksemburg	4-15	11

Almanya	6-18	12
Portekiz	6-18	12
Macaristan	5-18	13
Hollanda	5-18	13

Tablo 2.2. (devam)

Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Zorunlu Eğitim Uygulamaları (Göksoy, 2013, s. 35-37)

Tablo 2.2'deki verilere göre Avrupa Birliği'ne üye bazı ülkelerdeki ve Türkiye'deki zorunlu eğitim süreleri incelendiğinde ülkemizin bu konudaki kararlılığı ve gelişmeye yönelik atılan adımların haklılığı ön plana çıkmaktadır.

2.5. Taşınabilir Eğitim Sisteminin Yasal Dayanakları

1994 yılına kadar birtakım emir ve genelgelerle uygulanmaya çalışılan Taşınabilir Eğitim Sistemi, yaşanan sıkıntılar ve gelişmeler doğrultusunda ilk defa "Taşınabilir Eğitim Yönergesi" ile hukuki bir dayanak kazanmıştır. Bu sistemin hedeflenen verimi ve etkinliği göstermesi ile değişen ülke ve birey ihtiyaçları doğrultusunda 15 Nisan 2000 tarih ve 24021 sayılı Resmi Gazete'de ve değişikliği ise 17 Ağustos 2000 tarih ve 24143 sayılı Resmi Gazete ile 27 Şubat 2004 tarih ve 25386 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Taşınabilir Eğitim Yönetmeliği" yürürlüğe girmiş ve Taşınabilir Eğitim Sistemi bu yönetmelik esaslarına göre uygulanmaya devam etmiştir.

"Taşınabilir Eğitim Yönetmeliği" doğrultusunda taşınacak öğrencilerin yerleşim birimleri ile taşıma merkezi okullar, bağlı oldukları il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından belirlenen kriterler ve ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak belirlenir. Bu belirlenmeler ilgili müdürlüklerde kurulan "Planlama Komisyonları" tarafından gerçekleştirilir.

Planlama Komisyonları tarafından kararlaştırılan kriterler ve özellikler ile taşıma merkezi okulların ve taşımada kullanılacak araçların nitelikleri ile sayıları belirlenmektedir. (Taşınabilir Eğitim Kurumları Yönetmeliği, madde 5 - 6 - 7 - 8 - 9)

İlçe müdürlükleri tarafından yapılan planlamalar, il müdürlüklerinde bulunan "Değerlendirme Komisyonları" tarafından denetlenir, incelenir ve diğer ilçelerle koordinasyonu sağlandıktan sonra valiliklere gönderilir, valilik onayından sonra yürürlüğe girer. (Madde 10 - 11 - 12 - 13)

2.6. Taşımali Eğitim Uygulaması

Bulunduğu yerleşim yerinde yeterli sayıda okul, öğretmen, öğrenci bulunmayan, birleştirilmiş sınıf uygulaması olan ayrıca eğitim çağına gelmiş fakat bu sebeplerden dolayı bireysel ve anayasal bir hak olan eğitim ve öğretimden gerektiği gibi faydalanamayan bireyler için “Taşımali Eğitim Sistemi Uygulaması” başlatılmıştır (MEB, 2003).

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde uygulanan bu sistemdeki temel amaç, tüm vatandaşların fırsat eşitliği dâhilinde eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılmayacağı ve her bireye eşit oranda en iyi eğitim ve öğretim hizmetini sunabilmektir (Yeşilyurt ve diğerleri, 2007: 198).

Millî Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönetmeliği’nde taşımali eğitim uygulamalarının amacı “*İlköğretim kurumu bulunmayan, çeşitli nedenlerle eğitim ve öğretime kapalı, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokul, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu öğrencilerinin, taşıma merkezi seçilen okullara günü birlik taşınarak kaliteli bir eğitim ve öğretim görmelerini sağlamak*” olarak belirtilmiştir (MEB, 2000).

Taşımali eğitim modelinin uygulamasının sebeplerinden bazıları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yurdabakan ve Tektaş, 2013):

- Okul sayısındaki yetersizlik,
- Öğretmen sayısındaki yetersizlik,
- Öğrenci sayısındaki yetersizlik,
- Birleştirilmiş sınıf uygulaması olan okulların sayısının azaltılması gibi nedenlerle yapılmaktadır.

Taşımali eğitim sistemi uygulaması 1989-1990 eğitim ve öğretim yılında Kırklareli’nde 3, Kocaeli’nde 2 merkez okul olmak üzere toplam 5 pilot okulda

başlatılmış olup, 1990-1991 eğitim ve öğretim yılında bu uygulama 9 ile çıkarılmıştır. Bu sisteme gösterilen talep, ilgi ve alınan verim sonucu 2002-2003 eğitim ve öğretim yılında ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır (Bilek ve Kale, 2012: 610).

Yönetmelik hükümleri kapsamında taşıma merkezi okulların bağlı olduğu il ve ilçe merkezleri müdürlükleri ile taşınan öğrencilerin bağlı olduğu merkezlerde oluşturulan “Planlama Komisyonu” bünyesinde taşınan okullar ile taşıma merkezi okullar arasındaki ilişkiler, öğrenci sayıları, okul dağılımları, taşıma aracı nitelikleri, araç sürücüleri, gibi faktörler belirlenir (Resmi Gazete, 2014).

Bu uygulamanın ülke geneli bireyler arası iletişim ve etkileşimi sağlayan, daha etkin, verimli ve faydalı olabilmesi amacıyla 2000 yılında “Taşınalı İlköğretim Yönetmeliği” çıkarılmış, bu yönetmeliğin 15 Nisan 2000 tarih ve 24021 sayılı Resmi Gazete’de, değişikliği ise 17 Ağustos 2000 tarih ve 24143 sayılı ile 27 Şubat 2004 tarih ve 25386 sayılı, 25.04.2005 tarih ve 25796 sayılı, 10.05.2005 tarih ve 25811 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete ile yayımlanmasıyla taşınalı eğitim sisteminin işleyişi, içeriği ve işlemleri yasal bir dayanağa kavuşmuştur (Resmi Gazete, 2014b).

2.7. Taşınalı Eğitimin Gerekçesi

Taşınalı eğitim uygulaması, ülke çapında her bireye eğitimde fırsat eşitliği sağlamak, eğitim kalitesi ve niteliğini yükseltmek, tüm eğitim hizmetlerini dengeli bir şekilde sunabilmek, fiziki ve coğrafi anlamda geri kalmış yerleşim yerlerindeki tüm öğrencilerin imkânlarını iyileştirmek ve bazı bölgelerde kısıtlı ve zor şartlarda uygulanan birleştirilmiş sınıf çalışmalarının önüne geçmek gibi gerekçelerle yürürlükte olan uygulamalardır (MEB, 1991).

Taşınalı eğitim sistemi modeli, sosyal devlet olmanın gerektirdiği şekilde ülkedeki tüm bireylerin eşit koşul ve fırsatlarda eğitim-öğretim alma, sosyal ve kültürel etkinliklerden yararlanma ve bilgi-becerilerini geliştirme hakkını kullanmak için yapılan uygulamadır. Taşınalı eğitim modelinin, Türk eğitim sisteminde kalitenin artmasına ve tüm bireylerin gelişimine katkı sağlayacağı öngörülen bazı kriterler şu şekilde sıralanabilir (Koçak , 2003):

- Tek öğretmenli okullarda birleştirilmiş sınıfların yerine taşınmalı eğitimin uygulanması hem öğrenci açısından hem de öğretmen açısından daha verimli bir eğitim olacaktır

- Fiziki koşulları ve öğrenci sayıları bakımından yetersiz okullar yerine eğitim-öğretime elverişli okulların yapılması ve bu okullardaki eğitimin kalitesi, taşınmalı eğitimin haklı gerekçeleri olacaktır.

- Öğretmen ve öğrencilerin birbirleriyle sürekli etkileşim içinde oldukları eğitim sisteminde tek öğretmenli okulların öğrencilerinin bu durumdan yeterince faydalanamamaları dolayısıyla kendilerini ifade edememeleri sorununa kesin çözüm olarak taşınmalı eğitim modeli uygulanabilir.

- Tek öğretmenli ve birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin herhangi bir eğitim ve yöneticilik tecrübesinin olmamasına karşın ilk görev yerlerinin bu okullar olması öğretmenlerin veriminin düşmesine ve sorunlara sadece deneme yanılma yoluyla çözüm bulmalarına yol açmaktadır.

- Tek öğretmenli köylerde görev yapan öğretmenler genellikle hafta sonları ve tatil zamanlarını il-ilçe merkezlerinde geçirmeye çalıştıklarından ortaya ulaşım sorunu da çıkmaktadır. Bu durum da kimi zaman Cuma ve Pazartesi günlerinde öğretmenlerin okulda bulunmamasına dolayısıyla eğitim – öğretim yapılan sürenin kısılmasına yol açmaktadır.

Türk eğitim sistemine göre zorunlu eğitim süresi belirlenmesinin yeni bir kavram niteliği taşıdığı, eğitim hizmetlerine yeteri miktarda maddi ve insan kaynaklarının ayrılmaması, mevcut eğitim modelinin modern çağın gerektirdiği şekilde teknolojik ve bilimsel gelişmelerden yeterince faydalanamaması, eğitimin tüm kademelerinde okullaşma hedefinin yakalanamaması, okuldaki öğrenci mevcutlarının fazla olması, birbiriyle orantılı şekilde büyüyen hızlı nüfus artışları ve göçlerin yaşanması ve dolayısıyla eğitimdeki imkan ve fırsat eşitliğinin sağlanamaması gibi faktörler eğitimde taşıma modelinin geliştirilmesi ve uygulanmasına gerekçe olarak gösterilebilir (Ayaz, 1994).

2.7.1 Eğitimin Yaygınlaştırılması

Eğitim sistemine bütüncül bir yaklaşımla toplumsal, ekonomik, teknolojik verilerin ve bireyin güncel ihtiyaç ve durumunu göz önünde bulundurmak gerekir. Bu bağlamda bireyin temel hakları ve sosyal devlet anlayışı ilkesi benimsenerek herkese kaliteli devlet eğitiminin sağlanması gerekmektedir. Bu da bireyler arası fırsat eşitliğin sağlamada önemli bir adımdır.

2010 yılına kadar sadece ilköğretimi kapsayan taşınalı eğitim uygulaması, Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu tarihte aldığı kararla ortaöğretimi de kapsayacak düzeye gelmiştir. İlk etapta (ortaöğretimde) sadece kız öğrencilere yönelik başlatılan bu uygulama zamanla erkek öğrencileri de kapsayarak ortaöğretimden faydalanamayan her öğrenciye eşit şekilde eğitim-öğretimden faydalanma fırsatı tanıyarak eğitimi yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır (Online-5).

2.7.2. Eğitimin Niteliğinin Yükseltilmesi

Birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullarda ve kimi zaman mevcut kapasitesinin altında faaliyet gösteren okullarda eğitim sisteminin hedeflenen nitelikte olması beklenemez. Bu şekilde uygulanan bir eğitim sisteminde hem öğrencilerin aynı anda diğer kademe sınıf öğrencileriyle birlikte eğitim - öğretim görmesinden kaynaklı, hem de öğretmen açısından aynı anda farklı gruplara hitap etmesinden kaynaklı verimsizlik ortaya çıkmaktadır. Bu noktada en yakın yerleşim yerinin taşıma merkezi olarak seçilmesi, hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından eğitim - öğretimin daha kaliteli ve verimli olmasını sağlayacaktır. Bununla birlikte aynı okulda birlikte çalışan öğretmenler arasındaki iletişim, etkileşim, deneyim ve fikir paylaşımları daha da güçlenecektir.

2.7.3. Eğitim ve Öğretimde Fırsat ve Olanak Eşitliğinin Sağlanması ve Kalitenin Yükseltilmesi

Eğitim hakkı doğuştan sahip olunan bir haktır ve anayasa güvencesi altındadır. Öğrenci sayısı az olan, yeterli bina, eğitim-öğretim materyali hatta öğretmeni olmayan yerlerdeki öğrencilerin, anayasamızda belirtilen fırsat

eşitliğinden yararlanarak daha iyi eğitim alabilmeleri ve ülkenin eğitim kalitesinin artırılabilmesi için taşınmalı eğitim uygulamasına gerek duyulmuştur.

İnsan hakları evrensel bildirgesinin 26. Maddesindeki “Herkes, eğitim hakkına sahiptir.” ve Anayasamızın 42. Maddesindeki “*Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.*” Ayrıca 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun ikinci bölümünün 7. maddesinde “*İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.*” İbareleri ile eğitim hakkı güvence altına alınmıştır. Yine aynı kanunun 8. maddesinde ise fırsat ve imkân eşitliğiyle ilgili olarak: “*Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları 16 yetiştirmek için özel tedbirler alınır.*” ibaresi yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının genel hedeflerinden biri, bilgi ve davranış açısından denk bireyler yetiştirilmesi ve bu doğrultuda her bireye eğitim – öğretimde fırsat eşitliğini sunmaktır. Fakat ülkemizde yeterli bina, eğitim-öğretim materyali olmayan, öğrenci sayısı az, öğretmeni olmayan okullardaki öğrenciler anayasamızda belirtilen fırsat ve imkân eşitliğinden yararlanarak daha iyi bir eğitim alabilmeleri için ülke eğitim kalitesinin yükseltilebilmesi için bu uygulamaya geçilmiştir. Her bireyin eğitimde fırsat eşitliği hakkını elde edebilmesi için, bu hakkı yeterince alamayan öğrencilerin taşınmalı eğitim ile eğitim görmeleri bu olanağı kazanabilirler (Aktaş, 2004; Karakütük, 1996; Toy, 2012).

Türkiye geneli nüfusu az ve dağınık olan yerleşim yerlerinin fazla olması nedeniyle eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesi sağlıklı ve birbirinde kopuk hale gelmektedir. Bu sorun ülke genelinde maliyeti ve kalitesizliği artırmaktadır. Örneğin her yerleşim birimine okul, araç-gereç, öğretmen gibi hizmetlerin götürülmesi, bu hizmetlere elverişli olmayan yerlerde hazineye ayrı bir yük getirmektedir. Bunu önlemek için MEB’in yayımladığı “İlköğretim Kurumlarının Açılması ve Kapatılması Hakkındaki Yönerge” kapsamında bazı okulların

birleştirilmesi, bazı okulların da kapatılması kararlaştırılmaktadır. Bu uygulama ile her bireyin en iyi koşullarda eğitim-öğretim hakkından faydalanması ve bunu fırsat ve olanak eşitliği çerçevesinde elde etmesi öngörülmektedir. Eğitim sistemimizde fırsat ve imkân eşitliğine vurgu yapan bazı kanun maddeleri aşağıda verilmiştir:

Milli Eğitim Temel Kanunu (14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı Yasa)

Madde 22 (16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı yasanın 6. maddesi ile değişik):
İlköğretim, 6–14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

Madde 24 (16.08.1997 tarih ve 4306 sayılı yasanın 5. maddesi ile değişik):
İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu (05.01.1961 tarih ve 222 sayılı yasa)

Madde 2: *İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, devlet okullarında parasızdır.*

Madde 3 (12.10.1983 tarih ve 2917 sayılı yasanın 1. maddesiyle değişik):
Mecburi ilköğretim çağı, 6–14 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ, çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın Eylül ayı sonunda başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın, öğretim yılı sonunda biter.

2.7.4. Maliyetlerin Azaltılması

Eğitim ve öğretimin tüm bireylere fırsat eşitliği ve sosyal devlet ilkeleri çerçevesinde aynı şartlarda ve standartlarda ulaştırılması, ülkenin var olan coğrafi, demografik ve ekonomik yapısından kaynaklı olarak çok mümkün olmamaktadır. Böyle bir girişimin özellikle dağınık ve dağlık yerlerde yapılması demek, ülke ekonomisine büyük ölçüde ağır bir yük getireceği anlamına gelmektedir.

Böyle bir durumun önüne geçilebilmesi için öngörülen YİBO ve PİO uygulamaları, çoğu zaman özellikle gelişim çağındaki öğrencilerin hem ailelerinden hem de sosyal yaşantılarında uzaklaşmasına neden olmaktadır. Bu sistemde hem

aileye hem de devlet bütçesine ek bir maliyet yüklenmesi ile birlikte bu okulların yönetimlerinin istenen nitelikte olmadığı saptanmıştır.

Bu sıkıntıların giderilebilmesi için taşınmalı eğitim sistemi yaygınlaştırılmalı ve gerekli koşulları sağlayan tüm yerleşim birimlerinde uygulanması gerekir. Bu durum hem bireysel anlamda hem de ulusal anlamda gereksiz harcamaların önüne geçecektir.

2.7.5. İç Göçler

Türkiye’ de 1990 genel nüfus sayımından günümüze kadar yaşanan göçler nüfus dağılımlarını büyük ölçüde şekillendirmektedir. İstanbul, İzmir, Bursa, Kocaeli, Mersin gibi gelişmiş illerin aldığı göçler; Kars, Ağrı, Muş gibi kalkınmada geri kalmış illerin nüfusunun giderek azalmasına ve dolayısıyla bu bölgelerde bazı yerleşim yerleri ve köylerde okul açmak için yeterli öğrenci sayısına ulaşamamasına neden olmaktadır. Bu duruma paralel olarak öğrenci sayısında azalma ve öğretmenlerin çalışma verimlerinde düşüş meydana getirmektedir. Yaşanan bu olumsuzlukları giderebilmek için taşınmalı eğitim modeli uygulamaya koyulmuştur (Aktaş, 2004).

Kırsal kesimde nüfus artışı, iş imkânlarının kısıtlılığı, daha iyi koşullarda eğitim görme isteği, sağlık problemleri ve benzeri nedenlerle şehir merkezlerine veya daha büyük şehirlere göç edilmesinden dolayı okullardaki eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için yönetmeliklerle belirlenen asgari öğrenci sayısına ulaşamaması bu okulların kapanmasına veya birleştirilmiş sınıf uygulamasına neden olmaktadır (Koçak ve Terzi, 2012: 168).

Türkiye’de 1980’li yıllardan bu yana kırsal kesimlerden ve küçük şehirlere yapılan göçler İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Bursa ve Kocaeli başta olmak üzere birçok büyük şehirde nüfus artışına neden olmuştur. Göç veren iller ise Artvin, Ardahan, Çankırı, Erzurum, Kars, Rize, Sivas, Tunceli’dir (TUİK, 2014).

2.7.6. Yerleşim Birimlerinin Dağılık Olması

Yerleşim yerlerinde vatandaşlara eğitim hizmeti sunabilmek için mevcut yerlerde okul açılabilmesi yeteri sayıda öğrencinin bulunmasına bağlıdır. Nüfusu bu

duruma elverişli olmayan yerlerde bireylerin bu haktan faydalanması için taşımali eğitim modeli uygulanmaktadır. Nüfusun dağınık ve az olduğu yerleşim yerleri ve köyler gruplandırılarak uygun görülen yerleşim yerleri veya köylerde taşıma merkezleri oluşturulması her bireyin eğitim hakkını elde etmesi için alınan kararlardır (Topcu, 2004). Bu durum, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 10. maddesinde aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir (MEB, 1961):

Bir köy halkı, iş ve üretim hayatının gereği olarak veya olağanüstü sebeplerle yayla, otlak ve bağ gibi yerlere taşındığında köy okulunun da, köy halkıyla birlikte göçecek şekilde düzenlenmiş olması ve gidilen yerde hemen günlük çalışmasını ve görevini devam ettirmelidir.

2.8. Taşımali İlköğretimin Sağladığı Yararlar

Taşımali ilköğretim uygulamasının sağladığı yararlar temelde üç başlıkta toplayabiliriz.

2.8.1. Eğitim - Öğretim Yönünden Sağladığı Yararlar

Eğitsel açıdan taşımali eğitim uygulamalarının, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, ortaokul kademesine öğrenci devamlılığının artması, küçük ve okulsuz yerleşim birimlerindeki öğrencilere ortaokul ve lise öğrenimi imkânı sağlanması, uygulama bölgelerinde öğrenciler merkezlerde toplanacağından öğretmen ihtiyacının düşmesi ve taşınan öğrencilerin merkez okullardaki imkânlardan yararlanabilmesi bu uygulamanın olası sonuçlarıdır (Cinoğlu, Öztürk ve Demir, 2014).

Daha önce birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim gören ve bu uygulamadan dolayı okuma yazma konusunda sıkıntı yaşayan öğrencilerin taşımali eğitim uygulaması kapsamında ayrı sınıflarda eğitim-öğretim görmesi, bu öğrencilerin derslere olan ilgilerinin arttığı dolayısıyla okuma yazma oranının ve bilgi, beceri ve davranışlarında büyük bir gelişme olduğu gözlenmiştir. Köy okullarında araç ve gereçler bakımından imkânları kısıtlı olan öğrenciler taşıma merkezi okullarında elde ettikleri bu kazanımlara daha çok sahip çıkmaktadır. Bunun yanında farklı bölgelerden gelen öğrencilerin taşıma merkezi okullarda Türkçe'yi daha iyi kullandıkları belirlenmiştir (Cinoğlu, Öztürk, ve Demir, 2014).

Taşınmalı Eğitim Sisteminin yaygınlaştırılması, eğitim - öğretim açısından birtakım yararların gerçekleşmesini sağlayacaktır. Ortaya çıkacak yararlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Eğitim - öğretimde fırsat eşitliği sağlanacaktır.
- 2) Öğrencilerin, özellikle de kızların eğitime devamlılığı sağlanacaktır.
- 3) Küçük ve yeterli imkanlara sahip olmayan yerlerden gelen öğrencilerin sosyal ve kültürel alanda gelişmeleri sağlanacaktır.
- 4) Öğrencilerin temizlik ve görgü kurallarına uyum sağlamaları kolaylaşacaktır.
- 5) Öğrencileri taşıyan bölgelerde öğretmen ihtiyaçları azalacaktır.
- 6) Birleştirilmiş sınıf uygulaması sona erecektir.
- 7) Taşınan öğrenciler daha iyi fiziksel koşullarda öğrenim görme imkanı bulacaktır.
- 8) Öğretmenler arasında iletişim-etkileşim ve paylaşımlar daha da artacaktır (Yeşilyurt ve diğerleri, 2007).

2.8.2. Sosyal ve Kültürel Yönden Yararları

Yatılı okullarda okuyan öğrencilerde gözlenen ailelerden kopma, maddi yük gibi sonuçların ortaya çıkması, taşınmalı eğitim modelinin ortaya çıkması ve uygulanmasında birer etken olarak gösterilebilir (Cinoğlu, Öztürk, ve Demir, 2014).

Taşınmalı eğitim kapsamına alınan öğrencilerde ilk dönemlerde gözlenen çekingenlik, çevreleriyle uyum sorunu, iletişim ve etkileşim kopukluğu, kısa sürede yerini uyum, özgüven oluşması, etkili iletişim ve grup faaliyetlerine katılıma bıraktığı gözlemlenmiştir (Yurdabakan ve Tektaş, 2013).

Taşınmalı Eğitim Sistemi uygulaması ile dağınık bölgelerden gelen farklı ırk, mezhep ve kültürlere mensup çocukların bir araya gelmesi sağlanmıştır. Bu birlikteliklerden arkadaşlık, dostluk kurularak toplumsal barışa katkı sağlanacaktır.

Taşınmalı eğitim öğrencilerinin eğitim faaliyetleri, anma ve kutlama törenleri, toplumsal faaliyetler gibi etkinliklerde bulunmaları, bununla birlikte bu etkinlik ve

birikimlerini kendi yerleşim yerlerine aktarmaları sonucu buralarda sosyal etkileşim ve birlik beraberliğin artması gibi olumlu gelişmeler de yaşanmaktadır. Bu öğrencilerin bireysel gelişimleri, giyim, temizlik, görgü kuralları, toplumsal kurallara uyma alışkanlıkları gibi özellikler kazanmaları da taşınmalı eğitim sonucu edinilen kazanımlardır (Bilek ve Kale, 2012).

2.8.3. Ekonomik Yönden Yararları

Ülkemizde eğitim sistemine yeteri miktarda maddi kaynak ayrılamaması sonucu her okula eşit ve yeterli oranda eğitim materyalleri, öğretmen ve maddi kaynak temin edilememektedir. Bu nedenle her öğrencinin asgari düzeyde kaynaklardan yararlanması güçleşmektedir. Örneğin şehir merkezindeki okullar ile ücra köşelerdeki okullar bu imkânlardan eşit oranda faydalanamamaktadır. Bu da okullar ve öğrenciler arasında fırsat ve imkân eşitliğini engellemektedir (Polat, 2007).

Taşınmalı eğitim uygulaması kapsamında gerekli koşulları sağlamayan okulların kapatılması ve öğrenci-okul sayılarının dengelenmesi kâr-zarar ilişkisi çerçevesinde kapatılan okulların kaynaklarının başka bir okula aktarılması sonucu bu okulların daha çok faydalanması dolayısıyla gereksiz harcamaların önüne geçilmesi söz konusu olmaktadır.

Taşınmalı eğitim uygulamasında her toplanma merkezinde okul binalarının yapımı, öğretmen görevlendirilmesi ve yeteri miktarda materyallerin temin edilmesi maddi anlamda daha ekonomik olmaktadır. Bu durumda taşınmalı eğitim modelinin hem ekonomik hem de eğitsel yönden olmak üzere iki olası sonucu ortaya çıkarmaktadır (Yeşilyurt ve diğerleri, 2007: 202-203):

Taşınmalı eğitim modelinin ekonomik anlamda getireceği kazanımlar şöyle sıralanabilir (Cinoğlu, Öztürk, ve Demir, 2014):

- Tüm okullara gönderilmesi gereken araç-gereç ve materyaller, taşıma merkezine getirilecek dolayısıyla daha fazla materyalle daha çok öğrenci faydalanabilecek. Bu da öğrencilerin daha zengin kaynaklara sahip olmasını sağlayacaktır.

- Taşınan okullarda harcanan elektrik, su, yakıt, öğretmen ve hizmetli masrafları gibi kalemler doğrudan bütçede kalacak veya diğer okullara dağıtılacaktır.
- Eğitim denetmenlerinin taşınan okullara gitmelerindeki zorunluluk azaldığından bunların yolluk ve diğer masraflarından tasarruf edilecektir.
- Öğrenci maliyetleri dikkate alındığında bir taşıma öğrencisi ile birleştirilmiş sınıf öğrencisinin maliyetinin birbirine yakın olduğu, ayrıca taşınan öğrenci maliyetinin yatılı öğrenci maliyetine oranla %62 daha ekonomik olduğu tespit edilmiştir.
- Taşınan eğitim sonucu köyden kentlere göçlerin azalması hatta kimi yerlerde köylere dönüşlerin sağlandığı dolayısıyla köy ve kentlerde nüfus yoğunluğunun düzene girdiği gözlemlenmektedir.

2.9. Öğrencisi Taşınan Okul Ya da Yerleşim Biriminin Özellikleri:

Taşınan eğitim kapsamında öğrencisi olan okul ve yerleşim yerlerinin seçilmesi ve bunların özellikleri, çeşitli kriterler ve yasal dayanaklarla belirlenmiştir. Dolayısıyla taşınan öğrencisi olan okul ve yerleşim birimi aşağıdaki kriterlere göre belirlenmiştir.

- 1) Bölgedeki yatılı bölge okullarının ve pansiyonlu ilköğretim okullarının kontenjanları belirlendikten ve doldurulduktan sonra taşıma kapsamına alınacak öğrenciler planlanmalıdır. Bu kriter belirlenirken coğrafi özellikler, ekonomik veriler ve öğrenci verileri dikkate alınmalıdır.
- 2) Öğrencisi taşınacak yerleşim yerlerinde okul bulunmaması gerekir.
- 3) Okul binası olup da çeşitli nedenlerden dolayı (doğal afet, fiziki koşullar vb.) kullanılmayacak durumda olması gerekir.
- 4) 1. 2. ve 3. sınıflardan toplam öğrenci sayısının 15' den az olması gerekir.
- 5) Taşıma merkezi okul ve yerleşim yeri arasındaki mesafe 2 km den az olmaması gerekir. Bu mesafe, Planlama Komisyonu tarafından belirli şartlarda uygun görüldüğü durumlarda 1,5 km ye kadar düşürülebilir.

6) Bu yerleşim yerlerinde okul mevcutsa bu okullardaki 4. - 8. sınıflar için yeterli sayıda derslik bulunmalı ve bu öğrencilerin sayısı 60' ı geçmemelidir(Akyol, 2016).

2.10. Taşıma Merkezi Okulların Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar:

- Seçilecek okulun yerleşim yerine göre daha merkezi bir konumda bulunması gerekir.
- Merkezi okulun bulunduğu yerleşim yerinin tüm köy ve öğrencisi taşınacak birimlere ulaşımının kolay olması ve bu bölgenin sürekli gelişime açık olması, nüfusun sürekli artış göstermesi gerekmektedir.
- Taşıma merkezi okulların yeterli sayıda öğretmen ve araç-gereçlere sahip olması gerekir.
- Taşıma merkezi okulların bünyesinde en az 8 derslik bulunması gerekir.
- Taşıma merkezi okulun etkinlik, sosyal, kültürel aktiviteler bakımından uygun olması gerekir. (MEB, 2000 s:49).

2.11. İlgili Araştırmalar

2.11.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kayhan (2014), “Öğretmen ve Öğrencilerin Taşınalı Eğitim Uygulamasına İlişkin Metaforlarının İncelenmesi (Sivas Örneği)” adlı çalışmada 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Sivas il merkezinde bulunan beş taşıma merkezi ortaokulda 5.- 6. - 7. ve 8. sınıflara devam eden 481 taşınalı öğrenci ile bu okullarda görev yapan 50 öğretmenin oluşturduğu bir çalışma grubuyla bu araştırmayı sunmuştur. Bu araştırma verilerine göre öğrencilerin % 43,6'sı 178 metaforla taşınalı eğitimi sürecini yorucu ve zorlu bir yolculuk olarak gördükleri bilgisine ulaşmıştır. Bu yolculuk sırasında mide bulantısı, baş dönmesi gibi rahatsızlıkların yaşandığı, yolculuğun kış mevsiminde öğrenciler için daha da zor ve tehlikeli bir hale geldiği verilerine ulaşılmıştır. Öğretmenlerin % 32,6'sı 16 metaforla taşınalı eğitim sürecini zorluğa benzeterek bu sürecin öğrencilerde uyum sorunu yaşanmasına ve sosyalleşememe gibi sorunların ortaya çıkmasına, bu sorunların da öğretmenlere ve idarecilere ayrıca bir sorumluluk yüklediği, sistemin devlete gereksiz yere yük getirdiği bulgularına ulaşılmıştır.

Şan (2012), "İlköğretimde Taşımali Eğitim Öğrencilerinin Sorunları (İzmir)" adlı çalışması sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla bu sisteme daha olumsuz yaklaştıkları ayrıca 8. Sınıf öğrencilerinin diğer sınıf öğrencilerine oranla bu sisteme daha olumsuz yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Okula gidiş ve gelişler baz alındığında taşıma merkezi okul ile öğrencinin ikamet ettiği yer arasındaki mesafelerin artması öğrencilerde git gide olumsuzlaşan bir düşünce meydana getirmektedir. Öğretmenlerin yöneticilere oranla sisteme daha olumlu yaklaştığı buna paralel olarak da öğretmenlerin çalışma sürelerinde artış oldukça daha da olumlu düşüncelere sahip olduğu bulguları da bu araştırma sonucunda elde edilmiştir. Bu çalışma sonucunda öğretmen, öğrenci, yönetici ve velilerin bu sistemin devam etmesi gerektiği fakat taşıma ve beslenme gibi belli başlı konularda koşulların iyileştirilmesi gerektiği düşüncesinde olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Turan (2011), "Taşımali İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Güçlükler (Zonguldak İli Örneği)" adlı araştırmasında çalışma grubunu oluşturan; Zonguldak ili sınırları içindeki 3 ilçede 9 taşıma merkezi okulda 2009-2010 eğitim ve öğretim yılında görev yapan 180 öğretmen, 18 yönetici ve bu okullarda taşımali eğitim gören 7. ve 8. Sınıflardan oluşan 360 öğrenciye başvurmuştur. Araştırma sonunda elde edilen bazı bulgular şöyle sıralanabilir, Taşımali İlköğretim Uygulamasında görev alan ve araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin çoğunluğu için elde edilen bilgilere göre, taşıma işinde kullanılan araçların güvenlik açısından "orta" seviyede olması, bu araçlardaki sürücülerin öğrencilerle sağlıklı iletişiminin yetersiz olduğu, bu araçlara öğrenciler dışında çok az da olsa yolcuların alındığı, taşımali öğrencilere verilen yemeklerin yetersiz olduğu ve bunun nedeni olarak da her gün benzer türde yiyeceklerin verilmesi ayrıca bu yemeklerin soğuk servis edilmesi, Taşımali öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından "kısmen" benimsenmesi, Taşımali öğrenci velilerinin okul ile iletişimin yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu araştırmaya katılan taşımali öğrencilerin çoğunluğuna göre ise; okula zamanında ulaşamamalarının nedenleri olarak kimi zaman öğrencilerin araçları bekletmesi kimi zaman da kötü hava ve ulaşım koşulları olarak görmesi, öğle yemeği saatlerinde ihtiyacı karşılayacak bir yemekhanenin bulunmaması veya bu amaçla herhangi bir yerin tahsis edilmemiş olması, eğitim için kırsal kesimden şehir merkezine gelen

öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından dışlanması, taşınmalı öğrencilerin ders saatleri dışındaki sosyal aktivitelere katılamaması elde edilen bulgular arasındadır. Taşınmalı öğrencilerin merkez okuldaki öğrencilere oranla akademik başarılarının düşük olması da bu araştırma sonucunda elde edilen veriler arasında değerlendirilebilir.

Ülker'in 2009 yılında yaptığı "Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi - Muğla İli Örneği" adlı çalışmada Muğla ilinde görev yapan Taşınmalı eğitim idarecilerinin bu uygulama hakkındaki genel görüş ve değerlendirilmesi yer almaktadır. Bu çalışmada Muğla ili genelinden toplam 255 idareci ile veri toplama metoduyla Taşınmalı Eğitim'in genel durumu ele alınmıştır.

Edinilen verilere göre taşıma merkezi okula ulaşımın çoğunlukla kolay olduğu, okulların fiziki durumlarının da kısmen elverişli olduğu saptanmıştır. Ayrıca taşıma aracı sürücülerinin genel kurallar ve trafik kurallarına kısmen riayet ettiği, velilerin öğrencilere ve toplantılara ilgisinin az olduğu ve taşınmalı öğrencilerin diğer öğrencilere uyum sağlamada güçlük çektiği diğer bulgular arasındadır.

Yeşilyurt, Orak, Sezer, Uçak ve Tozlu' nun 2007 yılında yaptıkları " İlköğretimde Taşınmalı Eğitim Araştırması - Van İl Merkezi Örneği " adlı ortak çalışmada taşınmalı eğitim içinde bulunan idareci, öğretmen ve öğrencilerin değerlendirmeleri yer almaktadır. Bu çalışma Van ili merkezinde toplam 5 okuldaki idareci, öğretmen ve öğrenci ile anket metodu kullanılarak yapılmıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda idareci öğretmen ve öğrencilerin fiziki koşulların yetersizliğinden ve bunun sonucu olarak öğle yemeklerini yiyebilecekleri bir birimin olmamasından bahsedilmektedir. Taşınan öğrencilerin diğer öğrencilerle uyum sağlamada güçlük çektikleri, bu konuda yönetici ve idarecilerden yeterli rehberlik hizmeti ve eğitimi alamadıkları dile getirilmiştir. Aynı şekilde öğrencilerin okula ulaşımının sıkıntılı olduğu dolayısıyla derslere geç girdikleri saptanmıştır. Araç sürücülerinin kurallara uyması konusunda sıkıntı yaşandığı, aynı zamanda öğrencilerin dışında başka vatandaşların da araçlara alınarak bazı öğrencilerin okula ayakta gitmek zorunda kaldığı da öğrenciler açısından başka bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca okullara ulaşım sağlanırken okul dışındaki koşulların

yani iklim, yol, fiziksel çevre, araçların yetersizliği gibi sorunlar, öğrencilerin taşınmalı eğitimde yaşadığı diğer sorunlardır.

Taşınmalı Eğitim konusunda yapılan ilk araştırmalardan olan ve 1996' da Altunsaray tarafından kaleme alınan " Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi – Balıkesir örneği " adlı çalışmada öğretmen, yönetici ve müfettişlerin görüşleri yer almaktadır. Toplamda 30 taşıma merkezi okul, 103 köy ve 1547 öğrenci baz alınarak bu çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmada öğrencilerin yemek ve beslenme konusunda ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığı, bunun sebebi olarak da bu konuda yeterli miktarda ödenek ayrılmaması dile getirilmiştir. Taşınan öğrencilerin ulaşım konusunda sıkıntı yaşadıkları, özellikle olumsuz hava koşullarında araçlardaki ısınamama ve kapasitelerinin azlığı gibi sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Buna sebep olarak araç kullananların yeterli eğitimi alamamaları ve maddi sıkıntılar olduğu ifade edilmektedir.

Taşıma merkezi okullarda fiziki şartların elverişsizliği, araç-gereç teminin yetersiz olması, personel ihtiyacı gibi eksikliklerin yöneticiler tarafından göz ardı edildiği ve bu konuda çalışma yapılmadığı belirtilen diğer sorunlar arasındadır. Ayrıca okuldaki öğretmen ve öğrencilerin rehberlik anlamında yeterli eğitimi alamamaları ve okulların velilerle iletişiminin sınırlı olduğu tespit edilen diğer sorunlardır.

Arı tarafından 2000 yılında Uşak ilinde yapılan " İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi, Normal, Taşınmalı ve Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Karşılaştırılması " adlı yüksek lisans tezi çalışmasında öğretmen ve öğrenci görüşlerine yer verilmiştir. Bu çalışma, ülkemizde normal, taşınmalı ve yatılı uygulama olarak karşımıza çıkan eğitim modellerinin toplamda 3 normal, 3 taşınmalı ve 3 YİBO okullarındaki 115 öğretmen ile 536 öğrencinin katılımıyla tarama yöntemi ile anket çalışması uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada karşılaşılan genel değerlendirmelerden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Okulların fiziki koşulları yetersiz olup bu sebepten dolayı öğretmenlerin YİBO ve taşımali eğitim veren okullarda görev yapmak istemedikleri tespit edilmiştir.
- 2) Taşımali öğrenciler ile YİBO öğrencilerinin özellikle öğleden sonraki ders saatlerine motivasyonunu sağlamada normal eğitimdeki öğrencilere göre daha zordur.
- 3) Özellikle YİBO öğrencilerinde ailelerinden uzak kalmaları münasebetiyle aile özlemi, isteksizlik, agresif olma gibi ruhsal değişimler gözlenmektedir.

Kabaş tarafından 2006 yılında hazırlanan " Taşımali İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar - Bolu İli Örneği" adlı yüksek lisans tezinde Bolu ili sınırları içerisinde taşımali eğitim sisteminde yaşanan sıkıntıların yönetimi, öğretmen ve veliler tarafından değerlendirilmesi yer almaktadır. Bu çalışma alan taraması metoduyla yapılmış olup toplam 21 idareci, 233 öğretmen ve 550 veliyi kapsamaktadır.

Yapılan anketler sonucunda birçok katılımcı tarafından okula ulaşımın ve servislerin herhangi bir sıkıntı oluşturmadığı ve taşımali eğitimin hem aileye hem de devlete ek bir maliyet getirmediği ifade edilmektedir. Bu çoğunluğa göre en fazla sıkıntı olumsuz hava koşullarında okula ulaşımın zorlaştığı ve okul dışı fiziki şartların ulaşım süresini uzattığı belirtilmektedir. Bu çalışma genelinde en çok sıkıntı yaşayan grup idareciler ve öğretmenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların birtakım önerileri olmuştur. Bu önerilerden bazıları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Taşımali eğitime ayrılan mali kaynaklar ve bütçe artırılmalı,
- Ulaşımı zorlaştıran yollar modernize edilmeli ve özellikle kış aylarında köy yollarının kapanmaması için çalışmalar aralıksız bir şekilde yürütülmelidir.
- Taşıma merkezi okullardaki öğretmen ve yardımcı personel sayılarının artırılması gerekmektedir.

Taşkıran'ın 2010 yılında Antalya ilinde yaptığı araştırmada öğrencilerin başarı ortalamalarının farklı değişkenlerle değerlendirilmesi yer almaktadır. Bu

çalışmada tarama modeli kullanılmış olup 4 okuldan 851 öğrenci ile anketler düzenlenmiştir.

Bu araştırmada elde edilen verilere göre normal eğitim okullarındaki öğrencilerin akademik bazda taşınmalı okulların öğrencilerine oranla daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Bu sıralamada en başarılı öğrencileri kız öğrenciler olduğu ve ayrıca başarı oranının en düşük olduğu kısmın ise taşınmalı okul erkek öğrencilerinin olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra merkez okulları ile taşıma merkezi okullar arasındaki mesafeni başarıya herhangi etkisinin bulunmadığı saptanmıştır.

Koçkan'ın 2004 yılında yaptığı "Normal ve Taşınmalı Eğitim-Öğretim Yapan İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Matematik Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi - Kırşehir Örneği" adlı çalışmasında veri toplama metodu kullanılarak il merkezi ve bağlı ilçelerde toplam 1166 öğrencinin görüşleri değerlendirilmiştir.

Bu değerlendirmeler sonucunda taşınmalı eğitim öğrencileri ve normal eğitim öğrencileri arasında Matematik dersine yönelik tutumlarda fazla farklılıklar görülmemektedir. Aynı şekilde kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında da pek bir farklılık olduğu görülmemektedir. Bu çalışmaya göre öğrencilerin sınıf atladıkça Matematik dersine karşı olumsuz yaklaşımları artmakta ve öğrencilerin bu derse tutumu ile notları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır.

Recepoğlu' nun 2006 yılında yapmış olduğu çalışmada taşıma merkezi okulların sorunları hakkında bir araştırma yapmıştır. Bu çalışma betimsel araştırma modeli uygulanarak yapılmış olup Karabük, Çankırı ve Kastamonu illerinde toplam 38 yönetici, 256 öğretmen, 440 öğrenci ve 155 servis şoförünün görüşleri ele alınmıştır.

Bu çalışmadaki öğretmenler ve öğrencilerin değerlendirmelerine göre okulların fiziksel ve donanımsal yönden eksikliklerinin olduğu, araç-gereç sıkıntısı, yemekhane olmaması, sosyal-kültürel etkinlik ve aktivitelerin yetersiz olması gibi sorunlar dile getirilmiştir. Öğrencilerin diğer ifadelerine göre servislerde sıkıntı

yaşandığı, özellikle servis içinde sigara içildiği ve öğrenciler dışında başka vatandaşların da alındığı gözlemlenmektedir. Mevcut araçlarda ise emniyet kemerlerinin olmaması öğrencilerin güvenliği açısından tehlike arz etmektedir. Servis şoförlerinin belirttiği durumlara göre ise yolculuk esnasında görevli bir personel veya öğretmenin bulunmaması bu konuda çeşitli sıkıntılara neden olmaktadır.

Yalçın' ın 2006 yılında Kütahya ilinde yaptığı araştırmada taşımali ve normal eğitimde beden eğitimi dersinin ve sporun öğrencilerin toplumsallaşmasına katkısı değerlendirilmiştir. Bu çalışmada anket uygulama yöntemi kullanılarak toplamda normal eğitimden 505, taşımali eğitimden ise 509 öğrenci yer almıştır.

Yapılan araştırmada normal eğitimdeki öğrencilerin taşımali öğrencilere oranla daha fazla sportif ve sosyal etkinlikler katıldığı, bunun nedeni olarak da taşımali öğrencilerin bu olanaklardan uzak yerlerde ikamet etmesi olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca sosyalleşme, kendini ifade etme konusunda normal eğitim öğrencilerinin daha rahat olduğu, taşımali eğitim öğrencilerinin çekingenlik ve kendini yeterince ifade edememe gibi sıkıntılar yaşadığı tespit edilmiştir.

Boğa' nın 2010 yılında Ankara ili Haymana ilçesinde taşıma yerleşim yerlerindeki çeşitli köy halkı ile yaptığı araştırmada verilerin ve bu halkın taşımali eğitimi değerlendirmesi ele alınmıştır. Bu çalışmada toplam 128 öğrenci velisi, 35 köyün ileri geleni ve 73 köy halkına yönelik anketlerin sonuçları yer almaktadır.

Bu çalışmalar sonucunda elde edilen bazı sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Taşımali öğrenciler sosyal ve kültürel yönden gelişmekte zorluk çekmektedirler.
- Öğrencilerin köyden ayrılması özellikle ailede endişe uyandırmakta, bu da kimi zaman göçlere neden olabilmektedir.
- Taşıma sırasında araç kullananların birtakım olumsuz hareketlerle öğrencilere kötü örnek olduğu saptanmıştır.

- Bu sıkıntılara çözüm olarak da kendi yerleşim merkezlerine ait bir okulun tahsis edilmesi görülmektedir.

Taşdemir, 2010 yılında İstanbul ili Şile ilçesinde öğrenci velilerinin taşımali eğitim hakkındaki görüşmelerine yönelik bir çalışma yapmıştır. Bu araştırma, 463 veli ile yapılan bir çalışma olmuştur.

Elde edilen verilere göre taşımali eğitimin genel anlamda öğrencilere faydalı olduğu, fakat ulaşım konusunda sıkıntıların yaşandığı ifade edilmiştir. Öğrencilerin taşınması esnasında görevli bir personelin bulunmaması, öğrencilerin taşımali olması gerektiği için sadece okula gidebilmekte ve bunun sonucu olarak dersane ve kurslara gidememesi diğer sıkıntılar arasındadır. Taşıma araçlarının öğrenci dışındaki vatandaşları da alması da ciddi bir sorun olarak ifade edilmiştir. Ayrıca Şile' deki taşımali eğitim uygulamasında Türkiye' de ilk olarak öğretmenler taşıma merkezi okullara taşınmıştır.

Tepe tarafından 2011 yılında Antalya'nın Alanya ilçesinde taşınan öğrencilerin beslenmeleri ile ilgili olarak bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma nitel bir araştırma olup 12 kişilik bir öğretmen grubu ile yapılmıştır.

Yapılan bu araştırmada elde edilen verilere göre öğrencilerin beslenmeleri ve yemekleri konusunda pek sıkıntı yaşanmamaktadır. Bu konudaki memnuniyetler dile getirilmiş, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin bu durumdan genel anlamda şikayetçi olmadıkları tespit edilmiştir.

2.11.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Jimerson (2007) "Traveling by School Bus in Consolidated Districts in West Virginia" adlı çalışmasında, 2006 yılında Batı Virginia'da taşımali olarak eğitim gören lise öğrencilerine yönelik çalışmalar yapmıştır. Araştırmada özellikle taşıma araçları ile okul otobüsleri arasındaki süre farkından bahsedilmiştir. Okul otobüsleri ile diğer taşıma araçları arasında 24 dakikalık bir süre farkı olduğu saptanmış ayrıca bu sürenin öğrencilerde aileleri ve arkadaşlarıyla daha az vakit geçirmelerine neden olduğundan bahsedilmiştir.

Champ (2002) tarafından gerçekleştirilen “The Cold and Bumpy Ride: Busing to School in Rural Saskatchewan During the 1950s” adlı çalışmada 1950’den beri Kanada’ya bağlı Saskatchewan eyaletinde devam eden kırsalda yaşayan öğrencilerin taşımali eğitim sistemine değinmiştir. Araştırmacı öğrencilerin taşımali eğitim sisteminin maliyetinden, kışın kar araçlarına ihtiyaç duyulmasına değinmiştir. Araştırmada yolların bozukluğunun bu nedenle taşıma sürecine olumsuz etkisine değinmiştir.

Spence’in (2000) “Long School Bus Rides: Their Effect On School Budgets, Family Life and Student Achievement.Rural Education Issue Digest.” adlı çalışmasında ABD’deki taşımali eğitim sisteminin öğrenci ve aileleri üzerindeki etkilerine değinmektedir. Bu çalışmada taşımali eğitim ile her gün milyonlarca öğrencinin otobüsler ile uzun mesafeler kat ettiği ve bu durumun ülkedeki taşıma sistemi üzerinde çok büyük etkileri olduğu belirtilmiştir. Araştırmada taşımali eğitimin bir bölgede uygulanmadan önce bu durumun geliş gidişlerdeki uzun mesafelerin öğrencilere etkisi ve bunun yanı sıra ailelere getirebileceği yüksek maliyetin dikkate alınması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Zars (1998) “Long Rides, Tough Hides: Enduring Long School Bus Rides” adlı çalışmasında Amerika Birleşik Devletlerindeki Taşımali eğitim sisteminden bahsetmiştir. Zars, çalışmada taşımali eğitim sürecinin öğrencilerin akademik başarılarına, ailelere yaşamına ve yapılan uzun yolculuğun maliyetine değinmiştir. Taşımali eğitim yoluyla eğitimlerini sürdüren öğrencilerin zamanlarının çoğunu okulda geçirdiklerine ve bununla birlikte uzun yolculuklar yaparak hem zihinsel hem de fiziksel yorgunluk belirtileri gösterdiklerine değinmiştir. Bu çocukların özellikle fazla oturmaktan dolayı obezite gibi hastalıklara maruz kaldıklarına dikkat çekmektedir. Özellikle kış aylarında hava koşullarından dolayı öğrenci geliş gidişlerinin karanlık saatlere denk geldiği de belirtilen sonuçlar arasındadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin analiz edilmesinde kullanılan istatistiksel teknikler üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırma Modeli

Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, taşınmalı eğitim sistemi uygulaması hakkında görüşlerinin incelenmesine yönelik bu çalışmada karma modellerden ardışık yöntem kullanılmıştır. Farklı metotlar kullanılarak araştırmak istenilen olgu araştırılırsa daha iyi sonuçlar elde edebilir (Patton, 2002: 557). Bu araştırmalara karma metotlu araştırma (Mixed methods research) denilmektedir. Bu çalışmada nicel ve nitel araştırma metodu birlikte kullanılmıştır. Nicel ve nitel yaklaşımların karşılıklı güçlü ve zayıf yönleri vardır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramadır. Bu tarama, izleme ya da kesit alma yaklaşımıyla yapılır (Karasar, 2002: 83). Betimsel tarama modelinde bilimin gözleme, kaydetme, olaylar arasındaki ilişkileri tespit etme ve kontrol edilen değişmez ilkeler üzerinde genellemelere ulaşma söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu çalışmada nicel ve nitel araştırmaların birlikte kullanıldığı ardışık yöntem kullanılmıştır. İlk önce nicel veriler toplanmış daha sonra daha çok bilgi için nitel araştırma metodu kullanılmıştır.

3.1.1. Araştırmanın Nicel Boyutu

Araştırmanın nicel boyutunda taşınmalı eğitim sistemi uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen algılarını belirlemek amacıyla taşınmalı ilköğretim uygulamasını genel durumu değerlendirilmesi ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi yapılarak taşınmalı eğitim sistemi uygulamasını alt boyutlarının ve boyutlarda yer alan maddelerin standart sapması ve aritmetik

ortalaması bulunmuştur. Elde edilen bulgular yorumlanıp ve bu bulgulara dayalı öneriler de bulunulmuştur.

3.1.2. Araştırmanın Nitel Boyutu

Nitel araştırmada bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005:77). Bu çalışma; taşınmalı eğitim sistemi uygulamasında karşılaşılan sorunları, sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirdiğinden ve taşınmalı eğitim sisteminin hangi durumlarda yapıldığını ortaya koymak amacıyla nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasıdır. Veriler görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme soruları nicel verilerin sonuçlarından ve araştırmacı tarafından ilgili uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu bölümde araştırmanın evreni tanımlanmış ve örneklem belirlenmesine ilişkin araştırma süreçleri ele alınmıştır.

3.2.1. Araştırmanın Nicel boyutuna ilişkin Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Mardin ilinde taşınmalı eğitim uygulamasında bulunan 37 ortaokulda görev yapan 590 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünü saptamak için Cochran'ın (1962; akt. Özmen, 1997) örneklem büyüklüğü belirleme formülü kullanılmıştır. Bu formülde %95 güven düzeyi esas alınarak, örnekleme alınması gereken okullarda görev yapan öğretmen sayısı 232 olarak hesaplanmıştır. Ortaokullar arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 20 ortaokulda görev yapan 450 öğretmen örnekleme dâhil edilmiştir. 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde 450 öğretmene ölçek dağıtılmış, 430 ölçek geri dönmüştür. Uygun şekilde doldurulmayan 2 ölçek değerlendirme dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla araştırmanın örneklemini 428 öğretmen oluşturmaktadır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. *Araştırma Örnekleme, Dağıtılan ve Dönen Ölçek Sayısı*

Örnekleme Alınan Okullar	Örnekleme Alınan Öğretmen Sayısı	Dağıtılan Ölçek Sayısı	Dönen Ölçek Sayısı
<i>Başak Ortaokulu</i>	22	22	22
<i>Toki Ortaokulu</i>	32	32	30
<i>Mezopotamya Ortaokulu</i>	30	30	29
<i>Körsu Ortaokulu</i>	12	12	12
<i>Günlüce Ortaokulu</i>	17	17	17
<i>Çakır Ortaokulu</i>	10	10	10
<i>Mehmet Doğru Ortaokulu</i>	33	33	33
<i>İ.M.K.B. Ortaokulu</i>	28	28	28
<i>Bozhöyük Ortaokulu</i>	17	17	13
<i>Hocaköy Ortaokulu</i>	16	16	12
<i>Dikmen Ortaokulu</i>	20	20	12
<i>Akyazı Ortaokulu</i>	11	11	9
<i>Zergan Ortaokulu</i>	35	35	35
<i>Vatan Ortaokulu</i>	28	28	27
<i>Büyükboğaziye Ortaokulu</i>	14	14	14
<i>Süleyman Demirel Ortaokulu</i>	48	48	48
<i>Işıklar Ortaokulu</i>	27	27	27
<i>Işıklar Ortaokulu</i>	21	21	21
<i>Yolaldı Ortaokulu</i>	17	17	17
<i>Karakuyu Ortaokulu</i>	12	12	12
<i>Işıklı Ortaokulu</i>			
Toplam	450	450	428

Araştırmada nicel verilerin toplandığı katılımcıların özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.2. *Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri*

<i>Demografik Nitelik</i>	Gruplar	N	%
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	157	36.7
	Erkek	271	63.3
	Toplam	428	100.0
<i>Yaş</i>	30 yaş ve daha az	287	67.1
	31-40 yaş	103	24.1
	41 yaş ve üzeri	38	8.9
	Toplam	428	100.0
<i>Mesleki Kıdem</i>	10 yıl ve daha az	347	81.1
	11-20 yıl	59	13.8
	21 yıl ve üzeri	22	5.1
	Toplam	428	100.0
<i>Taşıma Merkezi Bir Okulda Çalışma Süresi</i>	5 yıl ve daha az	368	86.0
	6-9 yıl	43	10.0
	10 yıl ve daha fazla	17	4.0
	Toplam	428	100.0
<i>Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri</i>	Köy	194	45.3
	İlçe Merkez	38	8.9
	İl Merkez	196	45.8
	Toplam	428	100.0

Tablo 3.2. incelendiğinde araştırmanın nicel boyutunda araştırmaya 157 kadın ve 271 erkek katılmıştır. Araştırmada 30 yaş ve daha az grubunda 287, 31-40 yaş grubunda 103, 41 yaş ve üzeri grubunda 38 öğretmen vardır. Ayrıca araştırmaya 194 köy yerleşim yerinde, 38 ilçe merkezinde, 196 il merkezinde bağlı köylerde çalışan

öğretmen katılmıştır. Araştırmadaki katılımcıların 368'i 5 yıl ve daha az yıl, 43'ü 6-9 yıl ve 17' si 10yıl ve üzeri yıldır şu an görevli olduğu kurumda çalışmaktadır.

3.2.2. Araştırmanın Nitel Boyutu İçin Çalışma Grubu

Araştırmanın nitel boyutunun örneklem belirlemede amaçlı örnekleme çeşidi olan seçkisiz (rastgele) örnekleme yöntemi seçilmiştir. Görüşme yapılacak öğretmenler 2017 yılında taşınmalı eğitim sistemi uygulayan tablo 3.1. deki okullardan çeşitli okullardan seçkisiz (rastgele) 22 öğretmen seçilmiş olup bunlardan 20 öğretmenin görüşmesi kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda 7 kadın ve 13 erkek katılmıştır. Araştırmada 30 yaş ve daha az grubunda 6, 31-40 yaş grubunda 11, 41 yaş ve üzeri grubunda 3 öğretmen vardır. Ayrıca araştırmaya 8 köy yerleşim yerinde, 12 ilçe merkezinde çalışan öğretmen katılmıştır. Araştırmadaki katılımcıların 5'i 5 yıl ve daha az yıl, 12'ü 6-9 yıl ve 3' si 10yıl ve üzeri yıldır şu an görevli olduğu kurumda çalışmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

3.3.1. Araştırmanın Nicel Boyutunda Kullanılan Veri Toplama Aracı

3.3.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla Ülker (2009) tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu; cinsiyet, yaş, çalışma süresi, taşıma merkezi bir okulda çalışma yılı, okulun bulunduğu yerleşim yerine yönelik sorulardan oluşmaktadır (Kişisel bilgi formu Ek 1'de verilmiştir).

3.3.1.2. Taşınmalı Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri Ölçeği

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Ülker (2009) tarafından, taşınmalı ilköğretim uygulamasının genel durumunu değerlendirmek için geliştirdiği "Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu Değerlendirilmesi Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekte; fiziki durum (8 madde), taşıma (11 madde), yemek (8 madde) ve eğitim-öğretim (9 madde) olmak üzere toplam 4 faktör ve 36 madde yer almaktadır. Ülker

(2009) tarafından ölçeğin birinci faktör için hesaplanan alfa katsayısı .70, ikinci faktör için .70, üçüncü faktör için .73 ve dördüncü faktör için .77'dir.

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, çalışma süresi, taşıma merkezli bir okulda çalışma yılı, okulun bulunduğu yerleşim yeri durumları ile ilgili değişkenlere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi Ölçeği'nin 4 boyutundaki 36 madde yer almaktadır. Ülker (2009) tarafından ilköğretim kurumları için geliştirilen ölçek, bu araştırmada ortaokullara uygulanacak şekilde uyarlanmıştır.

Öğretmenlerin taşımali eğitim uygulamasına ilişkin görüşlerini ölçen ölçek, 1-5 arası puanlanan Likert tipi ölçektir: (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen Katılıyorum seçeneklerinden oluşmaktadır.

Bu araştırmada ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla diğer bir deyişle ölçeğin iç tutarlılığını anlayabilmek için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı, ölçeğin test puanları arasındaki iç tutarlılığının bir ölçüsüdür. Bu değerin .70 ve üzeri değerinde olması test güvenilirliği için yeterli kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2011: 201).

Tablo 3.3. *Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu Değerlendirilmesi Ölçeği'nin Alt Boyutları ve Cronbach-Alfa Katsayıları*

<i>Boyutlar</i>	<i>Boyutla İlgili Maddeler</i>	<i>Cronbach-Alpha Katsayıları</i>
<i>Fiziki durum</i>	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	.76
<i>Taşıma durumu</i>	11-12-13-14-15-16-17-18-19 20-21-22-23-24-25-26	.73
<i>Yemek durumu</i>	27-28-29-30-31-32-33-34-35	.70
<i>Eğitim – öğretim durumu</i>	36-37-38-39-40-41-42-43-44 45-46-47-48-49-50-51-52-53	.87

Toplam

.75

“Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu Değerlendirilmesi Ölçeği” iç tutarlılığı için Cronbach-Alpha katsayıları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 3.3’de verilmiştir. Elde edilen verilere göre; fiziki durum boyutunda Cronbach-Alpha katsayısı .76, taşıma durumu boyutunda .73, yemek durumu boyutunda .70, eğitim-öğretim durumu boyutunda .87 ve tüm ölçeğin Cronbach-Alpha katsayısı da .74 olarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Araştırmanın Nitel Boyutunda Kullanılan Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan görüşme soruları nicel verilerin sonuçlarından ve araştırmacı tarafından ilgili uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Görüşme formunda öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla cinsiyet, yaş, çalışma süresi, taşıma merkezi bir okulda çalışma yılı, okulun bulunduğu yerleşim yerine yönelik sorulardan oluşmaktadır. Görüşmede kullanılan görüşme formu Ek-2’de verilmiştir. Görüşme; katılımcıların deneyimlerini, fikirlerini, duygularını ve bilgilerinin sorular yönelterek veri toplama sürecidir (Patton, 2002:4). Bu görüşme formunda Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasında fiziki durum, taşıma durumu, yemek ve yemekhaneler ve eğitim- öğretim süreci ile ilgili karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri değerlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

3.4.1. Araştırmanın Nicel Boyutundaki Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Verilerin toplanması için Kızıltepe İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin alınarak uygulanmıştır. Ortaokullarda görev yapan öğretmenlere 11.03.2014 - 12.05.2014 tarihleri arasında ölçekle ilgili bilgiler verilerek uygulanmıştır. Ölçek uygulama tarihinin başlangıcından itibaren dağıtılmaya başlanmış ve her ölçek bırakılan okula bir hafta sonra gidilerek toplanmıştır. Araştırmacı, okulların hepsine öğretmen sayısına göre ölçekleri, okulun müdür veya müdür yardımcısına teslim etmiş ve sonra bıraktığı ölçekleri toplamıştır. Bu şekilde 2 hafta ölçek dağıtımı

sürmüŒ, 2 hafta da ölçeklerin toplanması sürmüŒ ve toplam 4 haftada uygulama süreci tamamlanmıştır.

ÇalıŒmada elde edilen veriler SPSS paket programına girilmiŒ ve analizler de bu program yardımıyla yapılmıŒtır. AraŒtırmaya katılan öğretmenlerin kiŒisel bilgiler özelliklerini betimlenmesinde yüzde ve frekans istatistikleri kullanılmıŒtır. Öğretmenlerin taŒımalı eğitim sistemi uygulamasında karŒılaŒılan sorunlara iliŒkin görüŒlerinin ne düzeyde olduğunun belirlenebilmesi için ölçeğin her bir alt boyutu ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmıŒtır.

AraŒtırmada kullanılan Likert tipi ölçek için kiŒilerin verilen önermelerle ilgili görüŒlerini, çok olumsuzdan çok olumluya kadar sıralanan seçenekleri kullanarak belirtmeleri istenmiŒtir. Ölçek ifadelerinin değerlendirilmesinde seçeneklerin aldığı değerlere göre Tablo 3.4'deki kriterler esas alınmıŒtır.

Tablo 3.4. AraŒtırma Ölçeğindeki Derecelendirme Seçeneklerinin Puanlara Göre Dağılımı

Seçenekler	Puanlar	Puan Aralığı	Ölçek Değerlendirme
<i>Kesinlikle katılmıyorum</i>	1	1.00-1.80	Yetersiz
<i>Katılmıyorum</i>	2	1.81-2.60	Alt Düzey
<i>Kararsızım</i>	3	2.61-3.40	Orta Düzey
<i>Katılıyorum</i>	4	3.41-4.20	Üst Düzey
<i>Tamamen katılıyorum</i>	5	4.21-5.00	Çok Üst Düzey

3.4.2. AraŒtırmanın Nitel Boyutundaki Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Bu çalıŒmada nitel veri toplama yöntemlerinden görüŒme yöntemi kullanılmıŒtır. Veriler bu çalıŒma için araŒtırmacı tarafından hazırlanıp görüŒme formu ile toplanmıŒtır. GörüŒmeler yüz yüze görüŒme Œeklinde yürütülmüŒ olup

katılımcıların görüşleri not altına alınmıştır. Görüşme verileri tek tek incelenerek, ilgili görüşmelere kodlamalar verilip değerlendirilmiştir. Görüşme verileri tek tek incelenmiş, ilgili görüşme ile ilgili notlarla birlikte değerlendirilmiş ve kodları çıkarılarak raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde kategorisel ve frekans analizi teknikleri kullanılmıştır. Nitel veri toplamak amacıyla hazırlanan görüşme formunun geçerliliğini sağlamak için öncelikle pilot uygulamada ortaya çıkan sorunlar tespit edilmiştir. Bu düzeltmeler yapılarak yeniden görüşme formu oluşturulmuştur. Aynı zamanda alanda uzman kişilere başvurularak görüşme formunun kapsam geçerliliği ile ilgili bilgi alınarak görüşme formunun geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Analiz sonucunda bulgular kendi içinde tutarlı, anlamlı ve daha önceden oluşturulan kavramsal çerçeve ve kuramlarla uyumluluğuna bakılarak iç geçerlilik sağlanmıştır. Araştırmada iç güvenilirlik için görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Görüşmede elde edilen veriler yazıya aktarıldıktan sonra katılımcılara yazılı şekilde gönderilmiş ve verilerin kendi algıları doğru yansıtıp yansıtmadığı sorularak dış güvenilirlik sağlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular

Bulgular kısmında taşımali eğitim ile ilgili öğretmen algıları ve yaşanan sorunlara ilişkin ve çözüm önerilere yer verilmiştir. Aşağıda öğretmen algılarına ve görüşlerine ilişkin bulgulara yer almaktadır.

4.1.1. Birinci, İkinci ve Üçüncü Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 4.1. Öğretmenlerin taşımali eğitim yapan okulların fiziki durumuna ilişkin algılarının aritmetik ortalaması ve Standart sapması

Boyut Adı	Madde No	Ölçek Maddeleri	Öğretmenler	
			\bar{x}	Ss
1. Fiziki Durum	1	Taşıma merkezi okulun fiziki durumu taşımaya uygundur.	2.86	1.19
	2	Taşıma merkezi okulun yeterli oyun alanı vardır.	2.39	1.33
	3	Okul bahçesinin güvenliği yeterlidir.	2.06	1.11
	4	Okulun bulunduğu yerin ulaşımı kolaydır.	3.00	1.22
	5	Okullarda bilgi teknolojisi sınıfı yeterlidir.	1.93	1.11
	6	Okulların laboratuvarları yeterlidir.	2.10	1.18
	7	Taşıma merkezi okulun kütüphanesi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	2.01	1.17
	8	Taşıma merkezi okulun internet bağlantısı yeterlidir.	2.13	1.28
Toplam			2.31	0.73

Tablo 4.1. İncelendiğinde taşımali eğitim uygulamasının “Fiziki durum” boyutuna ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmenlerin en çok katılım gösterdikleri ifadelerin “Okulun bulunduğu yerin ulaşımı kolaydır” ($\bar{x}=3.00$) ve “Taşıma merkezi okulun fiziki durumu taşımaya uygundur.” ($\bar{x}=2.86$) ifadeleri olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin en az katılım gösterdikleri ifadelerin ise, “Okullarda bilgi teknolojisi sınıfı yeterlidir” ($\bar{x}=1.93$) ve “Taşıma merkezi okulun kütüphanesi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır” ($\bar{x}=2.01$) ifadelerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin, taşınabilir eğitim uygulamasının fiziki durumuna ilişkin genel katılımlarının ise “düşük” düzeyde ($\bar{x}=2.31$) olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2. Öğretmen görüşlerine göre taşınabilir eğitimde fiziki durum sorununa ilişkin bulgular ve çözüm önerileri

Tema	Sorunlar Kategorisi	f	Çözüm önerileri Kategorisi	f
Fiziki Durum	Okul yapısının taşınabilir eğitime uygun olmaması (Yemekhane, sınıf vb.)	15	Derslik sayısının artırılması	7
	Kalabalık sınıflar	4	Yemekhaneler yapılması	6
	Devamsızlık	4	Yeni okulların yapılması	3
	Okulun ikili öğretim yapması	2	Yerleşim yerlerine yakın okul yapılması	3
	Okulun tam gün olması	1	Okulun kapasitesine göre taşıma belirlenmeli	3

Tablo 4.2 incelendiğinde öğretmenlere göre taşınabilir eğitimde fiziki durum ile ilgili yaşanan sorunlar sırasıyla; Okul yapısının taşınabilir eğitime uygun olmaması (Yemekhane, sınıf vb.) (f=15), kalabalık sınıflar (f=4), devamsızlık (f=4), okulun ikili öğretim yapması (f=2), okulun tam gün olması (f=1) şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı sorunları şu şekilde ifade etmişlerdir;

“ Okul dersliklerinin yetersiz olması sınıftaki öğrenci sayısının ikiye katlanması” (K-1, K-2)

“ Taşınabilir eğitim yapan okulumuzda yemekhanenin bulunmaması” (K-11, K-2)

“ Okulumuzda arada dinlenmek için alanların ve sportif ve sosyal etkinlik alanlarının bulunmaması” (K-10)

Tablo incelendiğinde öğretmenlere göre taşımali eğitimde fiziki durum ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri sırasıyla; derslik sayısının arttırılması (f=7), yemekhaneler yapılması (f=6), yeni okulların yapılması (f=3), yerleşim yerlerine yakın okul yapılması (f=3) ve okulun kapasitesine göre taşıma belirlenmeli (f=3) şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerini şu şekilde ifade etmiştir;

“ Okullarda derslik sayılarının arttırılması, yemekhanelerin yapılması, konferans salonlarının yapılması ve okul bahçelerinin genişletilmesi gerekir” (K-11, K-19)

“ Yeni okulların yapılması” (K-9, K-17)

4.1.2. Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 4.3. Öğretmenlerin taşımali eğitim yapan okulların taşıma durumuna ilişkin algılarının aritmetik ortalaması ve Standart sapması

Boyut Adı	Madde No	Ölçek Maddeleri	Öğretmenler	
			\bar{x}	SS
2. Taşıma Durumu	9	Taşıma merkezi ortaokullarda okul - aile birliği işlevini yerine tam getirmektedir.	2.21	1.16
	10	Taşıma eğitim sistemi uygulaması başlarken okul yöneticilerinin görüşü alınmıştır.	2.62	1.15
	11	Taşıma eğitim sistemi uygulaması başlarken velilerin görüşü alınmıştır.	2.41	1.10
	12	Yerel yönetimlerin taşımali eğitimle ilgili yeterli bilgisi vardır.	2.18	1.02
	13	Servis araçları ilgili yönetmeliğe uygundur.	2.33	0.97
	14	Servis şoförleri kurallara uygun hareket eder.	1.99	1.04
	15	Servis şoförleri düzenli aralıklarla eğitime alınırlar.	1.95	0.98
	16	Servis araçlarının park yerleri yeterlidir.	2.61	1.20
	17	Öğrenciler serviste ayakta gelip-gitmektedirler.	2.78	1.22
	18	Servis araçları belirlenen güzergâhları takip eder.	2.82	1.12
	19	Yollar taşımali eğitim sistemi uygulamasına uygun planlanmıştır.	2.30	1.04
Toplam			2.38	0.58

Tablo 4.3. incelendiğinde taşımali eğitim uygulamasının “Taşıma durumu” boyutuna ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmenlerin en çok katılım gösterdikleri ifadelerin “Servis araçları belirlenen güzergâhları takip eder” ($\bar{x}=2.82$) ve “Öğrenciler serviste ayakta gelip-gitmektedirler” ($\bar{x}=2.78$) ifadeleri olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en az katılım gösterdikleri ifadelerin ise, “Servis şoförleri düzenli aralıklarla eğitime alınırlar” ($\bar{x}=1.95$) ve “Servis şoförleri kurallara uygun hareket eder” ($\bar{x}=1.99$) ifadelerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin, taşımali eğitim uygulamasının taşıma durumuna ilişkin genel katılımlarının ise “düşük” düzeyde ($\bar{x}=2.38$) olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Taşımali Eğitimde Taşıma Sorununa İlişkin Bulgular Ve Çözüm Önerileri

Tema	Sorunlar Kategorisi	f	Çözüm önerileri Kategorisi	f
Taşıma Durumu	Öğrencilerin zamanında okula taşınmaması	7	Etkin denetim mekanizması kurma	10
	Servislerin park alanın olmayışı	5	Şoförlere yönelik eğitim ve seminerler	6
	Şoförlerin eğitimsiz olması	5	Normal eğitime geçilmesi	4
	Şoförlerin olumsuz örnek olması	4	Yerinde eğitim yapılması	3
	Yolların taşımaya elverişli olmayışı	4	Nitelikli araç seçimi	2
	Erken saatte uyanmak zorunda kalınması	4	Araç içinde yardımcı eleman bulundurma	1
	Araçların niteliksiz olması	4	Köylerine daha yakın okullar	1
	Denetimsizlik	3	Ders ve taşıma saatlerinin birbirine yakın yapılması	1

Tablo 4.4. incelendiğinde öğretmenlere göre taşımali eğitimde taşıma durumu ile ilgili yaşanan sorunlar sırasıyla; Öğrencilerin zamanında okula taşınmaması (f=7), Servislerin park alanın olmayışı (f=5), Şoförlerin eğitimsiz olması (f=5), Şoförlerin olumsuz örnek olması (f=4), Yolların taşımaya elverişli olmayışı (f=4), Erken saatte uyanmak zorunda kalınması (f=4), Araçların niteliksiz olması (f=4), Denetimsizlik (f=3), şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı sorunları şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Taşıma servisi yapan araçların öğrencileri zamanında okula getirmemeleri ya da geç getirmeleri” (K-13, K-7)

“Taşınan öğrencilerin toplanma yerleri bazen yol üstü olabilmekte buda kaza yapma riski taşımaktadır” (K-13, K-20)

Tablo incelendiğinde öğretmenlere göre taşınmalı eğitimde taşıma durumu ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri sırasıyla; Etkin denetim mekanizması kurma (f=10), Şoförlere yönelik eğitim ve seminerler (f=6), Normal eğitime geçilmesi (f=4), Yerinde eğitim yapılması (f=3), Nitelikli araç seçimi (f=2), Araç içinde yardımcı eleman bulundurma (f=1), Köylerine daha yakın okullar(f=1), Ders ve taşıma saatlerinin birbirine yakın yapılması (f=1), şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerini şu şekilde ifade etmiştir;

“ Servis araçlarının planlı ve programlı bir şekilde denetlenmeleri gerekir” (K-8, K-3)

“ Servis şoförlerin eğitimi olmaları ya da bununla ilgili bir eğitimden geçmeleri ve yeterliliklerinin ölçülmesi gerekir” (K-3, K-19)

4.1.3. Yedinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 4.5. Öğretmenlerin taşınmalı eğitim yapan okulların Yemek durumuna ilişkin algılarının aritmetik ortalaması ve Standart sapması

Boyut Adı	Madde No	Ölçek Maddeleri	Öğretmenler	
			\bar{x}	SS
3. Yemek Durumu	20	Yemekler ihalelerde belirtilen niteliklere uygun olarak çıkmaktadır.	2.21	1.08
	21	Taşıma merkezi ortaokulda yemek için özel bir bölüm ayrılmıştır.	2.04	1.16
	22	Yemekhaneler ortaokul çağındaki öğrencilerin kullanabilecekleri şekilde düzenlenmiştir.	2.27	1.11
	23	Yemekhanelerin temizlik ve düzeni belirlenen ölçülere uygundur.	2.25	1.00
	24	Yemeklerden rahatsızlanan öğrenciler olmaktadır.	3.01	0.96
	25	Gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili seminer verilmektedir.	1.84	0.88
	26	Taşıma merkezi okullarda yemeklerin bir örneği günlük saklanmaktadır.	2.67	1.18

	27	Yemek dağıtımı ile ilgili her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel vardır.	2.90	1.18
Toplam			2.40	0.58

Tablo 4.5. İncelendiğinde taşınmalı eğitim uygulamasının “Yemek durumu” boyutuna ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmenlerin en çok katılım gösterdikleri ifadelerin “Yemeklerden rahatsızlanan öğrenciler olmaktadır” ($\bar{x}=3.01$) ve “Yemek dağıtımı ile ilgili her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel vardır” ($\bar{x}=2.90$) ifadeleri olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en az katılım gösterdikleri ifadelerin ise, “Gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili seminer verilmektedir” ($\bar{x}=1.84$) ve “Taşıma merkezi ortaokulda yemek için özel bir bölüm ayrılmıştır” ($\bar{x}=2.04$) ifadelerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin, taşınmalı eğitim uygulamasının yemek durumuna ilişkin genel katılımlarının ise “düşük” düzeyde ($\bar{x}=2.40$) olduğu görülmektedir.

Tablo 4.6. Öğretmen Görüşlerine Göre Taşınmalı Eğitimde Yemek Sorununa İlişkin Bulgular Ve Çözüm Önerileri

Tema	Sorunlar Kategorisi	f	Çözüm önerileri Kategorisi	f
Yemek Durumu	Yemeklerin sağlıksız olması	5	Besinsel değerlerin sağlanması	5
	Besinsel değerinin düşük olması	4	Şartnameye uygun yemek yapılması	5
	Hijyen eksikliği	4	Denetimin etkin kılınması	3
	Yemek şirketlerinin kalitesiz olması	2	Yemek dağıtımı için personel bulundurulması	3
	Belirtilen nitelikte yemeklerin çıkmaması	2		

Tablo 4.6. incelendiğinde öğretmenlere göre taşınmalı eğitimde yemek durum ile ilgili yaşanan sorunlar sırasıyla; Yemeklerin sağlıksız olması (f=5), Besinsel değerinin düşük olması (f=4), Hijyen eksikliği (f=4), Yemek şirketlerinin kalitesiz olması (f=2), Belirtilen nitelikte yemeklerin çıkmaması (f=2) şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı sorunları şu şekilde ifade etmişlerdir;

“ Yemek çeşidinin tek tip çıkması, yemeğin az ve tatsız tuzsuz olması ile soğuk olması, ” (K-8, K-7)

“Yemek içerisinde yabancı maddelerin çıkması” (K-7, K-5)

Tablo incelendiğinde öğretmenlere göre taşınmalı eğitimde yemek durum ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri sırasıyla; Besinsel değerlerin sağlanması (f=5), Şartnameye uygun yemek yapılması (f=5), Denetimin etkin kılınması (f=3), Yemek dağıtımını için personel bulundurulması (f=3) şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Yemeklerin ısı yalıtımlı kaplarda gelmesi, besin değeri yüksek (karbonhidrat-yağ-protein dengeleyici) öğrenciyi cezbedici şekilde olması” (K-8, K-19)

“Kar amacı güden yemek şirketlerinin daha sık denetlenmeleri gerekir” (K-4, K-15)

4.1.4. Onuncu, On Birinci ve On İkinci Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 4.7. Öğretmenlerin taşınmalı eğitim yapan okulların Eğitim-öğretim durumuna ilişkin algılarının aritmetik ortalaması ve Standart sapması

Boyut Adı	Madde No	Ölçek Maddeleri	Öğretmenler	
			\bar{x}	SS
4.Eğitim-Öğretim Durumu	28	Öğrencilerde okula uyum problemi vardır.	2.44	1.22
	29	Öğrencilerin okula devamında taşınmalı sistemden kaynaklanan sorunlar vardır.	2.21	1.19
	30	Taşıma ile gelen öğrenciler, okulun genel başarısını düşürmektedir.	2.66	1.32
	31	Taşınmalı öğrenciler bursluluk imkânından faydalanmakta güçlük çekmektedir.	2.48	1.23
	32	Taşınmalı öğrencilerin velileri toplantılara düzenli katılmada sorunlar yaşamaktadır.	2.35	1.34
	33	Velilerin, öğretmen ve yöneticilerle taşınmalı gelen öğrencilerin sorunlarını paylaşma imkânı kısıtlıdır.	2.10	1.23
	34	Taşınan ve taşınmayan öğrenciler arasında uyum problemi vardır.	2.47	1.23
	35	Taşınmalı öğrencilerin velilerinin çocuklarının ders ve davranışlarıyla yakından ilgilenme imkânı kısıtlıdır.	2.17	1.20
	36	Velilerin taşınmalı eğitim sistemi uygulaması ilgili şikâyetleri vardır.	2.44	1.09
Toplam			2.37	0.85

Tablo 4.7. İncelendiğinde taşınmalı eğitim uygulamasının “Eğitim-öğretim durumu” boyutuna ilişkin görüşler incelendiğinde, öğretmenlerin en çok katılım gösterdikleri ifadelerin “Taşıma ile gelen öğrenciler okulun genel başarısını düşürmektedir” ($\bar{x}=2.66$) ve “Taşınmalı öğrenciler bursluluk imkânından faydalanmakta güçlük yaşamamaktadır” ($\bar{x}=2.48$) ifadeleri olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en az katılım gösterdikleri ifadelerin ise, “Velilerinin, öğretmen ve yöneticilerle taşınmalı gelen öğrencilerin sorunlarını paylaşma imkânı kısıtlıdır” ($\bar{x}=2.10$) ve “Taşınmalı öğrencilerin velilerinin çocuklarının ders ve davranışlarıyla yakından ilgilenme imkânı kısıtlıdır” ($\bar{x}=2.17$) ifadelerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin, taşınmalı eğitim uygulamasının eğitim-öğretim durumuna ilişkin genel katılımlarının ise “düşük” düzeyde ($\bar{x}=2.37$) olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8. Öğretmen Görüşlerine Göre Taşınmalı Eğitimde Eğitim ve Öğretim Sorununa İlişkin Bulgular ve Çözüm Önerileri

Tema	Sorunlar Kategorisi	f	Çözüm önerileri Kategorisi	f
Eğitim ve Öğretim	Uyum sıkıntısıyla oluşan disiplin sorunları	9	Yerleşim yerine okul kurma	5
	Taşıma öğrencilerinin okuma-yazma problemi olması	5	Taşınmalı eğitimin kaldırılması	3
	Ailelerin ilgisizliği	4	Velileri bilinçlendirmek	3
	Başarı farkının fazla olması	4	Taşıma öğrencilerine kurslar yapılması	2
	Velilerin öğrenciler ile ilgilenmesi kısıtlıdır	3	Taşınmalı eğitim yapan okulların donanımlı yapmak (Araç-gereç ve Yapı)	1
	Kurs, Etütlere taşıma öğrencilerinin kalmaması	3	İlgili denetlemelerin yapılması	1
	Sürekli öğretmen değişimi	1	Birleştirilmiş sınıfların kaldırılması	1
	Arkadaşlık ilişkilerinin farklı oluşu	1	Sadece taşıma ile ilgilenecek bir müdür yardımcısı	1
	Beklentilerin farklı olması	1	Taşıma öğrencilerinin rehberlik yapılması	1
	Okullar arasındaki akademik farkın olması	1	Tüm denetim mekanizmalarının koordineli çalışması	1

Tablo 4.8. incelendiğinde öğretmenlere göre taşınmalı eğitimde eğitim ve öğretim durum ile ilgili yaşanan sorunlar sırasıyla; Uyum sıkıntısıyla oluşan disiplin sorunları (f=9), Taşıma öğrencilerinin okuma-yazma problemi olması (f=5), Ailelerin ilgisizliği (f=4), Başarı farkının fazla olması (f=4), Velilerin öğrenciler ile ilgilenmesi kısıtlıdır (f=3), Kurs, Etütlere taşıma öğrencilerinin kalmaması (f=3), Sürekli öğretmen değişimi (f=1), Arkadaşlık ilişkilerinin farklı oluşu (f=1), Beklentilerin farklı olması (f=1), Okullar arasındaki akademik farkın olması (f=1), şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı sorunları şu şekilde ifade etmişlerdir;

“ Farklı köylerden taşımayla gelen öğrenciler ile merkezden gelen öğrenciler arasındaki uyumsuzluklar sıkıntılara sebep olmaktadır ”
(K-12, K-18)

“Taşıma ile gelen öğrencilerde okuma- yazma sıkıntısı sınıftaki diğer öğrencilere yansımaktadır” (K-6, K-2)

Tablo 4.8 incelendiğinde öğretmenlere göre taşınmalı eğitimde eğitim ve öğretim durum ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri sırasıyla; Yerleşim yerine okul kurma (f=5), Taşınmalı eğitimin kaldırılması (f=3), Velileri bilinçlendirmek (f=3), Taşıma öğrencilerine kurslar yapılması (f=2) Taşınmalı eğitim yapan okulların donanımlı yapmak (Araç-gereç ve Yapı) (f=1), İlgili denetlemelerin yapılması (f=1), Birleştirilmiş sınıfların kaldırılması (f=1), Sadece taşıma ile ilgilenecek bir müdür yardımcısı (f=1), Tüm denetim mekanizmalarının koordineli çalışması (f=1) şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerini şu şekilde ifade etmiştir;

“ Veli çocuğunun eğitiminden birinci dereceden sorumlu olduğu bilincine getirilmeli” (K-2, K-14)

“Yerleşim yerlerine yakın okulların yapılması ve taşınmalı eğitim sisteminin aşamalı olarak kaldırılması ” (K-14, K-16)

4.1.5. On üçüncü ve On Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 4.9. Öğretmen Görüşlerine Göre Taşınmalı Eğitimde Genel Olarak Yaşanan Sorununa İlişkin Bulgular ve Çözüm Önerileri

Tema	Sorunlar Kategorisi	f	Çözüm önerileri Kategorisi	f
Genel Değerlendirme	Uygulanışındaki aksaklıklar	3	Yerinde eğitim yapılması	2
	Akademik başarıyı engel oluşu	1	İlçe bazında kontrol yapılması	1
	Taşımanın zaman, güvenlik, eğitim-öğretim yönünden sorun teşkil ediyor	1		
	Taşıma araçları sıkıntı teşkil ediyor	1	Fiziki alt yapının düzeltilmesi gerekir	1

Tablo 4.9. incelendiğinde öğretmenlere göre taşınmalı eğitimde genel değerlendirme durum ile ilgili yaşanan sorunlar sırasıyla; Uygulanışındaki aksaklıklar (f=3), Akademik başarıyı engel oluşu (f=1), Taşımanın zaman, güvenlik, eğitim-öğretim yönünden sorun teşkil ediyor (f=1), Taşıma araçları sıkıntı teşkil ediyor (f=1), şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı sorunları şu şekilde etmişlerdir;

“Devletin, imkanı olmayan öğrencilere taşıma yaptırarak okula götürüp- getirmesi, güzel bir uygulama olup uygulayışında çokça sıkıntılar yaşanmaktadır ” (K-5, K-18)

“Taşımayla gelen öğrencilerin bir çoğunun eğitim seviyeleri düşük olduğundan okulun akademik başarısını etkilemektedir ” (K-6)

Tablo 4.9 incelendiğinde öğretmenlere göre taşınmalı eğitimde eğitim ve öğretim durum ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri sırasıyla; Yerinde eğitim yapılması (f=2), İlçe bazında kontrol yapılması (f=1), Fiziki alt yapının düzeltilmesi gerekir (f=1), şeklindedir. Öğretmenlerin bir kısmı yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Taşınmalı eğitim sistemi yapılması yerine yerleşim yerinde okullar yapılması hem zaman tasarrufu, maliyet, güvenlik ve eğitim-öğretim verimliliği artacaktır” (K-8, K-11)

“Taşınmalı merkezi okulların fiziki alt yapı eksikliklerinin tamamlanması gerekir” (K-11)

“ İlçe milli eğitim müdürlükleri ve okulların taşıma eğitim sistemi uygulamalarını düzenli ve sıklıkla denetlemeleri gerekmektedir” (K-5)

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Taşımali eğitim sistemi uygulaması, eğitim sistemine olumlu kazanımlar sağlayacağına ve dolayısıyla da toplumda olumlu sonuçlar yaratacağına ilişkin bir anlayışa dayanmaktadır. Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen bu çalışmada, Mardin İlinde bulunan ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin taşımali eğitim sistemi uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde de, öncelikle elde edilen sonuçlar özetlenmiş ve ilgili literatür ışığında tartışılmıştır. Daha sonra sonuçlara dayalı olarak önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Öğretmenlerin taşımali eğitim sisteminin uygulamasına ilişkin genel görüşlerinden elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin taşımali eğitim uygulamasının fiziki durumunu, taşıma durumunu, yemek durumunu ve eğitim-öğretim durumunu “düşük” düzeyde yeterli gördükleri, başka bir ifadeyle söz konusu boyutlarda taşımali eğitim sistemini yetersiz gördüklerini ortaya koymuştur. Bu durum, taşımali eğitim sisteminin asıl amacı olan eğitimde fırsat eşitliği noktasında, öğretmenler tarafından yetersiz görüldüğü veya asıl amacına hizmet edecek şekilde uygulanamadığını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

5.1.1. Birinci, İkinci ve Üçüncü Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, taşımali eğitim sisteminin uygulamasına ilişkin bu çalışmada ele alınan boyutlar olan fiziki durum, taşıma durumu, yemek durumu ve eğitim-öğretim durumunun yeterliliğine ilişkin katılım düzeylerinin “düşük” ve “orta” düzeylerde olduğu görülmüştür. Buna karşılık, öğretmenlerin

boyutlar temelinde ölçek maddelerine “en az” ve “en çok” katılım düzeyleri açısından değerlendirildiğinde:

Fiziki durum boyutunda, öğretmenlerin, okulun bulunduğu yerleşim yerinin ulaşım kolaylığı ve taşıma merkezi okulun fiziki durumunun taşımaya uygun olduğu konusunda diğer ifadeler oranla olumlu görüş bildirdikleri, bunun yanı sıra okullarda bilgi ve teknoloji sınıflarının yeterliliği ve taşıma merkezi okulların kütüphanelerinin öğrenci ihtiyaçlarını karşılama konusunda olumsuz görüş bildirdikleri saptanmıştır. Öğretmenlere görüşlerine göre taşınmalı eğitimde fiziki durum ile ilgili yaşanan sorunlar sırasıyla; “Okul yapısının taşınmalı eğitime uygun olmaması (Yemekhane, sınıf vb.)”, “kalabalık sınıflar”, Devamsızlık” şeklindedir. Yeşilyurt, Orak, Sezer, Uçak ve Tozlu' nun 2007 yılında yaptıkları çalışmada idareci öğretmen ve öğrencilerin fiziki koşulların yetersizliğinden ve bunun sonucu olarak öğle yemeklerini yiyebilecekleri bir birimin olmamasından bahsedilmektedir. Özgün (2007) tarafından yapılan araştırmada ise taşınmalı eğitim gören öğrencilerin taşıma merkezinde daha yeterli sayıda öğretmenle eğitim gördüğü, daha yeterli araç-gereç, donanım, derslik, işlik, laboratuvar ve oyun alanlarına kavuştuğu ifade edilmektedir. Taşıma merkezi okullarda fiziki şartların elverişsizliği, araç-gereç temininin yetersiz 1996' da Altunsaray tarafından kaleme aldığı çalışmada dile getirmiştir. Arı tarafından 2000 yılında Okulların fiziki koşulları yetersiz olup bu sebepten dolayı öğretmenlerin YİBO ve taşınmalı eğitim veren okullarda görev yapmak istemedikleri tespit edilmiştir. Şan (2012) tarafından yapılan araştırmaya göre de, velilerin taşınmalı eğitim konusunda devlet tarafından okullara yapılan harcamaların yetersiz kaldığı dolayısıyla taşınmalı eğitimden kaynaklı kalabalık sınıf mevcutlarının oluştuğu fakat bu ihtiyacı karşılayacak ek binaların yetersiz olduğu belirtilmiştir.

5.1.2. Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç

Öğretmenlerin taşınmalı eğitim yapan okulların taşıma durumuna ilişkin algılarının genel katılımlarının “düşük” düzeyde olduğu görülmektedir. “Servis araçları belirlenen güzergâhları takip eder” ve “Öğrenciler serviste ayakta gelip-gitmektedirler” ifadeleri olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en az katılım gösterdikleri ifadelerin ise, “Servis şoförleri düzenli aralıklarla eğitime alınırlar” ve

“Servis şoförleri kurallara uygun hareket eder” ifadelerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin, taşımali eğitim uygulamasının taşıma durumuna ilişkin genel katılımlarının ise “düşük” düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmen görüşlerine göre taşımali eğitimde taşıma sorununa ilişkin bulgular öğretmenlerin, taşımali eğitim uygulamasının taşıma durumuna ilişkin genel katılımlarının “düşük” düzeyde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin zamanında okula taşınmaması, “Servislerin park alanın olmayışı”, “Şoförlerin eğitimsiz olması”. “Şoförlerin olumsuz örnek olması”, “Yolların taşımaya elverişli olmayışı”, “Erken saatte uyanmak zorunda kalınması”, “Araçların niteliksiz olması”, “Denetimsizlik” şeklindedir. Boğa (2010) taşıma sırasında araç kullananların birtakım olumsuz hareketlerle öğrencilere kötü örnek olduğunu saptanmıştır. Taşdemir, 2010 yılında yaptığı çalışmada öğrencilerin taşınması esnasında görevli bir personelin bulunmaması, Taşıma araçlarının öğrenci dışındaki vatandaşları da alması ciddi bir sorun olarak ifade etmiştir. Ağırkaya (2010) tarafından yapılan araştırmada da, taşımali araç şoförlerinde eğitim eksikliği olduğu, servis araçlarının taşınması gereken temel özellikleri taşımadığı, öğrencilerin kimi zaman ayakta yolculuk yapmak zorunda kaldıkları ve servis şoförlerinin öğrencilere kötü davrandıkları dile getirilmiştir.

5.1.3. Yedinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç

Öğretmenlerin taşımali eğitim yapan okulların yemek durumuna ilişkin algıları incelendiğinde genel katılımlarının “düşük” düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en çok katılım gösterdikleri ifadelerin “Yemeklerden rahatsızlanan öğrenciler olmaktadır” ve “Yemek dağıtımı ile ilgili her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel vardır” ifadeleri olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en az katılım gösterdikleri ifadelerin ise, “Gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili seminer verilmektedir” ve “Taşıma merkezi ortaokulda yemek için özel bir bölüm ayrılmıştır” ifadelerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen görüşlerine göre taşımali eğitimde yemek sorununa ilişkin bulgular sırasıyla; Yemeklerin sağlıksız olması, Besinsel değerinin düşük olması, Hijyen eksikliği, Yemek şirketlerinin kalitesiz olması, Belirtilen nitelikte yemeklerin çıkmaması şeklindedir. Taşımali eğitim kapsamındaki öğrencilere dağıtılan yemek yetersiz olup, öğrencilerin yemek yiyebileceği uygun bir yer yoktur (Özğun, 2007). Tepe (2011) tarafından

yapılan araştırmada ise, taşımalı eğitim sũresince ˆđrencilerin saat 12’de ˆđle yemeği yemeleri ˆđrencilere dũzenli beslenme alışkanlığı kazandırdığı fakat ˆđrencilere verilen yemeğin sadece ˆđle yemeği ihtiyaçını karşıladığı ve devletin kahvaltı gibi temel ˆđđũn için herhangi bir çalışmasının olmadığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra aynı çalışmada yemek konusunda yeterince personelin olmadığı da dile getirilmiştir.

5.1.4. Onuncu, On Birinci ve On İkinci Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç

Taşımalı eğitim yapan okulların eğitim-ˆđretim durumuna ilişkin algılarında ˆđretmenlerin, genel katılımlarının “dũřũk” dũzeyde olduğu gˆrũlmektedir. ˆđretmenlerin en çok katılım gˆsterdikleri ifadelerin “Taşıma ile gelen ˆđrenciler okulun genel başarısını dũřũrmektedir” ve “Taşımalı ˆđrenciler bursluluk imkânından faydalanmakta gũlũk yaşamamaktadır” ifadelerinin olduğu anlaşılmaktadır. ˆđretmenlerin en az katılım gˆsterdikleri ifadelerin ise, “Velilerinin, ˆđretmen ve yˆneticilerle taşımalı gelen ˆđrencilerin sorunlarını paylaşma imkânı kısıtlıdır” ve “Taşımalı ˆđrencilerin velilerinin çocuklarının ders ve davranışlarıyla yakından ilgilenme imkânı kısıtlıdır” ifadeleri olduğu gˆrũlmektedir. ˆđretmen gˆrũřlerine gˆre taşımalı eğitimde eğitim-ˆđretim sorununa ilişkin bulgular sırasıyla; “Uyum sıkıntısıyla oluşan disiplin sorunları” , “Taşıma ˆđrencilerinin okuma-yazma problemi olması”, “Ailelerin ilgisizliği” , “Başarı farkının fazla olması” , “Velilerin ˆđrenciler ile ilgilenmesi kısıtlıdır”, “Kurs, Etũtlere taşıma ˆđrencilerinin kalmaması” şeklinindedir. Yeşilyurt, Orak, Sezer, Uçak ve Tozlu' nun (2007) taşıman ˆđrencilerin diğer ˆđrencilerle uyum sağlamada gũlũk çektikleri, bu konuda yˆnetici ve idarecilerden yeterli rehberlik hizmeti ve eğitimi alamadıkları dile getirilmiştir. ˆlker'in 2009 yılında yaptığı çalışmada velilerin ˆđrencilere ve toplantılara ilgisinin az olduğu ve taşımalı ˆđrencilerin diğer ˆđrencilere uyum sağlamada gũlũk çektiği ulaştığı bir diğer bulgudur. şan (2012) tarafından yapılan araştırmada da, taşımalı eğitim ˆđrencilerinin velileri ile okul idaresi ve ˆđretmenler arasındaki iletişimin zayıf olduğu belirtilmektedir. Bunun nedeni ise velilerin yaşadıkları yerin taşıma merkezine uzak mesafede olması nedeniyle diğer velilere oranla gelme sıklığının daha az olduğu ifade edilmektedir. Bunun da okul-veli işbirliğinin zayıflamasına yol açtığı dile getirilmiştir. Taşbaşı'nın (2011) yaptığı araştırmada ˆđretmenlere gˆre taşımalı ˆđrencilerin şehir

arkadaşlarıyla samimi ilişkiler kurmada problem yaşadığı fakat bu öğrencilerin diğer öğrencilere oranla daha hoş görülmesi ve saygılı oldukları, aynı zamanda arkadaşlık kurma konusunda birbirlerini tercih ettikleri ifade edilmektedir. Buna karşılık, Turan (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya göre, taşımalı öğrencilerin okula büyük oranda uyum sağladığı, okulda kaldıkları zaman içerisinde kendilerini mutlu hissettikleri fakat taşımalı öğrenciler ve diğer öğrenciler arasında kaynaşma, bütünleşme sağlanamadığı belirtilmektedir.

5.1.5. On Üçüncü ve On Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Tartışma ve Sonuç

Taşımalı eğitim yapan okullarda çalışan öğretmenlere göre taşımalı eğitimde genel değerlendirme durum ile ilgili yaşanan sorunlar sırasıyla; “Uygulanışındaki aksaklıklar”, “Akademik başarıyı engel oluşu”, “Taşımanın zaman, güvenlik, eğitim-öğretim yönünden sorun teşkil ediyor”, “Taşıma araçları sıkıntı teşkil ediyor” şeklindedir. Taşbaşı tarafından 2011 yılında yapılan çalışmada öğrencilerin genel fikirleri değerlendirildiğinde Taşımalı Eğitim Uygulaması'nın çok istenen ve benimsenen bir sistem olmadığı görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda bu sistemin öğrenciler arasındaki sosyal ve kültürel seviye farklılıkların giderilmesinde etkili bir sistem olmadığı anlaşılmaktadır. Bu uygulamada servis şoförlerinin durumu, kişilikleri, öğrencilerle iletişimi ve öğrencilere yaklaşımları çok kaba olmakla birlikte öğrenciler dışında diğer vatandaşların da yolcu olarak taşınması elde edilen diğer bulgular arasındadır. Taşımalı Eğitim Sistemi öğretmenler açısından değerlendirildiğinde servis araçlarının yetersizliği, donanım eksikliği ve görevli şoförlerin hem mesleki hem de iletişim eksikliğinden kaynaklı eğitim almaları gerektiği ön plana çıkmaktadır. Kolcu tarafından 2011 yılında yapılan çalışmaya göre Taşımalı Eğitim Uygulaması'nda karşılaşılan sorunların direkt olarak öğrencilere yansması, bunun sonucu olarak da öğrencilerin derslere motivasyonlarının azalması ve taşıma esnasında yorulmaları dolayısıyla derslerdeki başarılarının olumsuz etkilenmesi gibi sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Taşıma merkezi okullarının fiziki koşulları eğitim ve öğretime uygun hale getirilmeli ve bu okullardaki her türlü donanım, araç-gereç ve materyallerin temin edilmesi gerekmektedir.
- Taşımada kullanılan araçların şoförlerinin gerekli eğitim ve denetime tabi tutulması ve araçlarla ilgili görevlinin bulundurulması ve bu görevlilerin düzenli bir şekilde denetlenmesi gerekmektedir.
- Taşımada kullanılan servis araçlarına öğrenci dışında dışarıdan yolcu alınmamasına, araçların düzenli denetlenerek kapasitelerinin üzerinde öğrenci alınmasına engel olunmasına, araç yetersizliklerinin giderilmesi gerekmektedir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, taşınmalı öğrencilere gelen yemeklerin daha sağlıklı, hijyenik, miktarı ve kaliteli olması hususunda gerekli tedbirlerin alınması ve bu konuda gıda mühendisleri tarafından öğretmenlerin ve yöneticilerin düzenli olarak bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, taşınmalı eğitim öğrencilerinin yemek yiyebilecekleri uygun yeri olmayan okulları tespit edip bu okullara yemek haneler yapılmalıdır.
- Okul-veli işbirliğini geliştirmek için çalışmalar yapılmalıdır. Okul etkinliklerinde taşıma kapsamındaki öğrencilerin velilerinin de katılımı sağlanmalıdır.
- Taşıma şoförlerine önceden belirlenen günlerde ek seferler yapabilmeleri için ödenekler oluşturularak, taşınmalı eğitim öğrencilerinin okula düzenli gelmeleri sağlanmalıdır.
- Taşınmalı eğitim öğrencilere, yeni geldikleri taşıma okullarına her eğitim-öğretim yılı başında okul tanıtılmalı gerekli seminerler verilerek uyum problemleri ortadan kaldırılmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Taşınmalı eğitim sistemi uygulamasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara yönelik bir araştırma da yapılabilir.

- Bu araştırmada, taşıma merkezi ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Aynı konuda, taşıma merkezi ortaokulların müdür ve müdür yardımcılarının görüşlerinin saptanmasına yönelik bir araştırma yapılabilir.
- Taşımalı eğitim sistemi uygulamasının farklı illerde uygulanmasına ilişkin karşılaştırmalı araştırmalar da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ağır, H. (2010). Türkiye İle Güney Kore’de Bilim ve Teknoloji Politikalarının Karşılaştırması. *The Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management*, 5(2), 43-55.
- Ağırkaya, A. (2010). *Taşımali eğitim uygulamasında öğretmenler ve öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Akın, U. ve Arslan, G. (2014). İdeoloji ve Eğitim: Devlet-Eğitim İlişisine Farklı Bir Bakış. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 81-90
- Akinoğlu, O. (2005). Türkiye’de Uygulanan ve Değişen Eğitim Programlarının Psikolojik Temelleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (22), 31-46.
- Aktaş, T. (2004). *Taşımali eğitim*. Yayımlanmamış tezsiz yüksek lisans ödevi. Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Planlaması Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Akyol, A. (2016). *Taşımali İlköğretim*. Yayımlanmamış tezsiz yüksek lisans projesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Altunsaray, A.(1996). *Taşımali ilköğretim uygulamasının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Arı, A. (2000). *İlköğretim uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Aslan, K. (2001). Eğitimin toplumsal temelleri. *Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (5), 16-30.
- Aslan, A.K. (2002). Değişen Toplumda Aile Ve Çocuk Eğitiminde Sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 25-33.
- Ayaz , N. (1994). TBMM 1995 Yılı Bütçe Raporu, Ankara.
- Ayhan, A. (2002). *Dünden bugüne Türkiye’de bilim-teknoloji ve geleceğin teknolojileri*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Bilek, E. ve Kale, M. (2012). Taşıma Merkezi Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Taşımalı Eğitim Uygulaması. *GEFAD / GÜJGEF*, 32(3), 609-632.
- Boğa, M. (2010). *Taşımali ilköğretim uygulamasının taşınan yerleşim birimlerindeki köy halkı ve velilerin görüşlerine göre incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyükaslan, M.A. (1995). Toplumsal Kalkınma ve Eğitim. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, (5), 1-10.
- Büyükkaragöz, S. ve Şahin, H. (1995). Taşımalı İlköğretim Uygulamaları. *Eğitim ve Bilim*, 19(96), 38-50.

- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. (17.Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Champ, J. (2002). *The Cold and Bumpy Ride: Busing to School in Rural Saskatchewan During the 1950s*. Prepared for Saskatchewan Western Development Mudeum's "Winning the Praririe Gamle" 2005 Exhibit.
- Cinoğlu, M., Öztürk, M. ve Demir, H. (2014). Birecik'te Taşımali Eğitim Uygulamalarının İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 211-229.
- Deniz, M. (2001). *Millî eğitim şûralarının tarihçesi ve eğitim politikalarına etkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta
- Erdoğan, H. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Karabük: Karabük Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Göksoy, S. (2013). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Zorunlu Eğitim Uygulamaları. *Asya Öğretim Dergisi*, 1(1), 30-41.
- Gözütok, D. (2005). Program Değerlendirme. Gültekin M. (Ed.), *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme içinde*, (5. Baskı), 175-190. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Jimerson, L. (2007). *Traveling by School Bus in Consolidated Districts in West Virginia*. A Publication of the Policy Program of the Rural School and Community Trust.
- Kabaş, N. (2006). *Taşımali ilköğretim uygulamasında karşılaşılan sorunlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karakütük, M. (1996). *Taşımali ilköğretim uygulaması ve sorunları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Anakara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavak, Y. (1997). *Dünyada ve Türkiye' de ilköğretim*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Kaya, A. ve Aksu, M. (2009). Fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanmasında bir adım olarak taşımali eğitim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), 178-179.
- Kaya, İ. (2008). *Yoksullukla mücadelede eğitimin rolü: şartlı nakit transferi-ŞNT örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kaya, İ. (2010). *Taşımali eğitimin yönetimi ve sorunları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kayhan, M.(2014). *Öğretmen ve öğrencilerin taşımali eğitim uygulamasına ilişkin metaforlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

- Kefeli, S.(2005). *İlköğretim uygulamalarının değerlendirilmesi, normal, yatılı ve taşımali ilköğretim okullarının karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kıran, H. (2000). Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7:80-84.
- Koçak, Ş. (2003). Neden Taşımali Eğitim.
<http://www.cu.edu.tr/insanlar/kocaks/neden%20tas%C4%B1mal%C4%B1%20e%C4%B1t%C4%B1m.htm> [Erişim Tarihi: 10.03.2015].
- Koçak, Y. ve Terzi, E. (2012). Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 163-184.
- Koçkan, Ç. (2004). *Normal ve taşımali eğitim-öğretim yapan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin matematik dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kolcu, E. (2011). *Kırsal Kesimin Eğitim Durumu Ve Taşımali Eğitim*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Köksal, K. (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. (4. Basım). Ankara: Pegem yayınları.
- Küçüköğlü, A. ve Küçüköğlü, K. (2006). Taşımali ilköğretim uygulaması üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 11-18.
- Küçüksüleymanoğlu, R. (2006). Taşımali Eğitim (Bursa İli Örneği). *İlköğretim Online*, 5(2), 16-23.
- MEB. (1961). İlköğretim ve Eğitim Kanunu. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html>
- MEB. (1974). IX. Milli Eğitim Şurası. http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/suralar/9_sura.pdf [Erişim Tarihi: 16.05.2015].
- MEB. (1981). X. Milli Eğitim Şurası. http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/suralar/10_sura.pdf [Erişim Tarihi: 16.05.2015].
- MEB. (1991). İlköğretim Genel Müdürlüğü’nün 1991/23 (29 Mart 1991 tarih ve 350. Araş. Proj. Şb. Md./7397) Sayılı Genelgesi.
- MEB. (1996). XV. Milli Eğitim Şurası. http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113559_15_sura.pdf [Erişim Tarihi: 16.05.2015].
- MEB. (2000). Milli Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönetmeliği. http://aksaray.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_02/19084936_tasimali.docx [Erişim Tarihi: 11.04.2015].
- MEB. (2003). Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. <http://www.obu.bilkent.edu.tr/Ortaokul/formlar/iooyonetmelik.pdf> [Erişim Tarihi: 16.05.2015].

- MEB. (2012a). 12 Yıl Zorunlu Eğitim: Sorular- Cevaplar. http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf [Erişim Tarihi: 11.04.2015].
- MEB. (2012b). 12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamalar. <http://www.meb.gov.tr/haberler/2012/12YillikZorunluEgitimeYonelikGenelge.pdf> [Erişim Tarihi: 11.04.2015].
- MEB. (2014). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2014-2015.
- Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Planlama Kurulu (2005). Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Başkanlığı İstatistikleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. Sage Publications, London.
- Online-1: http://www.unicef.org/turkey/udhr/_gi17.html [Erişim Tarihi: 20.04.2016].
- Online-2:
http://duzici.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_11/05012934_dzstratejikplan20152019.pdf [Erişim Tarihi: 20.04.2016].
- Online-3:
http://www.kmu.edu.tr/userfiles/file/2015_Universite_Idare_Faaliyet_Raporu.pdf [Erişim Tarihi: 20.04.2016].
- Online-4: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/notfound.php> [Erişim Tarihi: 20.04.2016].
- Online-5: http://www.ulugbay.com/blog_hikmet/?p=266 [Erişim Tarihi: 20.04.2016].
- Online-6: www.kmaras.meb.gov.tr [Erişim Tarihi: 20.04.2016].
- Önal, İ. ve Şenyurt-Topçu, Ö. (2013). Eğitimi Gerçekleştirmek: Öğretim Programlarında Okul Kütüphanelerinin Yeri. *Bilgi Dünyası Dergisi*, 14 (2) 306-328.
- Özgün, A. (2007). *İstanbul'da taşınmalı eğitimin okul-veli-öğrenci açısından olumlu ve olumsuz etkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özmen, F., (1997). Fırat ve İnönü üniversitelerinde örgütsel çatışmalar ve çatışma yönetimi yaklaşımları. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Öztürk, N.(2001). *Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özyılmaz, Ö. (2013). *Türk milli eğitim sisteminin sorunları ve çözüm arayışları*. (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. Sage Publications, London.

- Polat, S. (2007). *Eğitim politikalarının sosyal adalet açısından sonuçları konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Recepoğlu. E. (2006). *Taşımali ilköğretim uygulamasında taşıma merkezi olan ilköğretim okullarının sorunları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Resmi Gazete. (2013). Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), Sayı: 28699.
- Resmi Gazete. (2014). Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği, Sayı: 29116.
- Resmi Gazete. (2014a). Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Sayı: 28941.
- Resmi Gazete. (2014b). Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği, Sayı: 29116.
- Selanik-Ay, T. ve Kurtdede-Fidan, N. (2013). Öğretmen Adaylarının “Kültürel Miras” Kavramına İlişkin Metaforları. *Turkish Studies*, 8(12), 1135-1152.
- Spence, B.(2000). *Long school bus riders: Their effect on school budgets, family life, and student achievement*. Charleston: Rural Education Issue Digest.
- Şahin, Ö. (2004). Althusser’de Devlet, İdeoloji ve Eğitim. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 2(6), 84–95
- Şan, A.(2012). *İlköğretimde taşımali eğitim öğrencilerinin sorunları*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş. (3. Baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şişman, M. (2011). 2000’li yıllarda Türkiye eğitim sisteminin yönetimi. B. S. Gür (Ed.), *2000’li Yıllar: Türkiye’de Eğitim içinde* (ss. 77-124). İstanbul: Meydan.
- Şişman, M. (2014). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi. (8.Basım)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taşbaşı, A. (2011). *Taşımali eğitim ve toplumsal sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Taşdemir, M. (2010). *Taşımali eğitime ilişkin veli görüşleri: sorunlar ve öneriler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taşkıran, B. (2010). *Taşımali eğitim merkezlerinde öğrenci başarısının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Tepe, N. (2011). *Taşımali ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin beslenme sorunları üzerine öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Topcu, S. (2004). *Taşımali ilköğretim okulları*. Yayınlanmamış dersi ödevi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Toy, H. (2012). *İlköğretimin öğrencilere kazandırmayı amaçladığı ekonomiyle ilgili eğitsel nitelikler konusunda öğrenci görüşleri (Ankara İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TUİK. (2014). Göç istatistikleri. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1067 [Erişim Tarihi: 19.02.2016].
- TUİK. (2015). Eğitim istatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> [Erişim Tarihi: 19.02.2016].
- Turan, S. (2011). *Taşımali ilköğretim uygulamasında karşılaşılan güçlükler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ülker, Y. (2009). *Taşımali ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesi (Muğla ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Yalçın, K. Y.(2006). *Yerleşik ve taşımali eğitim yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin toplumsallaşmasında beden eğitimi ve sporun önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yeşilyaprak, B., Güngör, A. ve Kurç, G.(1996). *Eğitsel ve mesleki rehberlik. (2. Baskı)*. Ankara: Varan Matbaacılık.
- Yeşilyurt, M., Orak, S., Tozlu, N., Uçak, A. ve Sezer, D. (2007). İlköğretimde Taşımali Eğitim Araştırması Van İl Merkezi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 197-213.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yolcu, O. (2014). *Cumhuriyetten (1923) günümüze (2013) ilköğretim birinci kademe hayat bilgisi ve fen ve teknoloji öğretim programlarının "çevre eğitimi" açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Yurdabakan, İ ve Tektaş, M. (2013). Taşımali İlköğretim Öğrencilerinin Taşımali Eğitime İlişkin Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(3), 511-527.
- Zars, B. (1998). *Long Rides, Tough Hides: Enduring Long School Bus Rides*. Rura Challenge Policy Program Randolph, VT.

EKLER

EK-1. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri Ölçeği

EK-2. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşme Formu

Ek-3. Ölçek Araştırma İzni

Ek-4. Özgeçmiş

EK-1. Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri Ölçeği

TAŞIMALI EĞİTİM SİSTEMİ UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

(Mardin Kızıltepe İlçesi Örneği)

Sayın Meslektaşım,

Bu araştırma, taşımali eğitim sistemi uygulaması kapsamındaki okullarda görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara yöneliktir. Aşağıda belirtilen ölçek maddelerine vereceğiniz içtenlikli yanıtlar araştırmamın başarıya ulaşmasında büyük katkı sağlayacaktır. Değerli zamanınızı ayırdığınız için çok teşekkür ederim. Saygılarımla.

Hülya AYDIN
TİMUR
Gaziantep Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

I. Aşağıda, demografik niteliklere ilişkin, durumunuza uygun olan seçeneğin önüne (x) koyarak işaretleyiniz lütfen.

- 1. Cinsiyet** :A. Kadın () B. Erkek ()
- 2. Yaş** :A. 30 ve daha az () B. 31-40 () C. 41 ve üzeri ()
- 3.Çalışma süresi** :A. 10 yıl ve daha az () B.11-20 yıl ()
C. 21-30 yıl () D. 31 yıl ve üzeri ()
- 4. Taşıma merkezi bir okulda çalışma yılınız:**
5 yıl ve daha az () 6 – 9 yıl () 10 yıl ve daha fazla ()
- 5. Okulun bulunduğu yerleşim yeri:**
Köy () Kasaba () İlçe Merkezi () İl Merkezi-Merkez İlçesi ()

	Aşağıdaki maddelere ilişkin yanıtlarınızı, sağda verilen seçeneklerden uygun gördüğünüze, (X) işareti koymak suretiyle belirtiniz, lütfen.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	Fiziki Durum					
1.	Taşıma merkezi okulun fiziki durumu taşımaya uygundur.					
2.	Taşıma merkezi okulun yeterli oyun alanı vardır.					
3.	Okul bahçesinin güvenliği yeterlidir.					
4.	Okulun bulunduğu yerin ulaşımı kolaydır.					
5.	Okullarda bilgi teknolojisi sınıfı yeterlidir.					
6.	Okulların laboratuvarları yeterlidir.					
7.	Taşıma merkezi okulun kütüphanesi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.					
8.	Taşıma merkezi okulun internet bağlantısı yeterlidir.					
	Taşıma					
9.	Taşıma merkezi ortaokullarda okul - aile birliği işlevini yerine tam getirmektedir.					
10.	Taşıma eğitim sistemi uygulaması başlarken okul yöneticilerinin görüşü alınmıştır.					
11.	Taşıma eğitim sistemi uygulaması başlarken velilerin görüşü alınmıştır.					
12.	Yerel yönetimlerin taşınalı eğitimle ilgili yeterli bilgisi vardır.					
13.	Servis araçları ilgili yönetmeliğe uygundur.					
14.	Servis şoförleri kurallara uygun hareket eder.					
15.	Servis şoförleri düzenli aralıklarla eğitime alınırlar.					
16.	Servis araçlarının park yerleri yeterlidir.					
17.	Öğrenciler serviste ayakta gelip-gitmektedirler.					
18.	Servis araçları belirlenen güzergâhları takip eder.					
19.	Yollar taşınalı eğitim sistemi uygulamasına uygun planlanmıştır.					
	Yemek					
20.	Yemekler ihalelerde belirtilen niteliklere uygun olarak çıkmaktadır.					
21.	Taşıma merkezi ortaokulda yemek için özel bir bölüm ayrılmıştır.					
22.	Yemekhaneler ortaokul çağındaki öğrencilerin					

	kullanabilecekleri şekilde düzenlenmiştir.					
23.	Yemekhanelerin temizlik ve düzeni belirlenen ölçülere uygundur.					
24.	Yemeklerden rahatsızlanan öğrenciler olmaktadır.					
25.	Gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili seminer verilmektedir.					
26.	Taşıma merkezi okullarda yemeklerin bir örneği günlük saklanmaktadır.					
27.	Yemek dağıtımı ile ilgili her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel vardır.					
	Eğitim – Öğretim					
28.	Öğrencilerde okula uyum problemi vardır.					
29.	Öğrencilerin okula devamında taşınmalı sistemden kaynaklanan sorunlar vardır.					
30.	Taşıma ile gelen öğrenciler, okulun genel başarısını düşürmektedir.					
31.	Taşınmalı öğrenciler bursluluk imkânından faydalanmakta güçlük çekmektedir.					
32.	Taşınmalı öğrencilerin velileri toplantılara düzenli katılmada sorunlar yaşamaktadır.					
33.	Velilerin, öğretmen ve yöneticilerle taşınmalı gelen öğrencilerin sorunlarını paylaşma imkânı kısıtlıdır.					
34.	Taşınan ve taşınmayan öğrenciler arasında uyum problemi vardır.					
35.	Taşınmalı öğrencilerin velilerinin çocuklarının ders ve davranışlarıyla yakından ilgilenme imkânı kısıtlıdır.					
36.	Velilerin taşınmalı eğitim sistemi uygulaması ilgili şikâyetleri vardır.					

EK-2. Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşme Formu

GÖRÜŞME FORMU

Değerli meslektaşım,

Bu çalışmada, Yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere öğretmenlerin taşımali eğitim ile ilgili görüşleri ortaya koymak amaçlanmaktadır. Ölçme aracında kişisel bilgiler kısmı ve 9 tane açık uçlu soru yer almaktadır. Ölçme aracından elde edilen veriler yalnızca akademik amaçlarla kullanılacaktır. Ayırdığınız zaman için şimdiden teşekkür ederim.

Hülya AYDIN TİMUR
Yüksek Lisans Öğrencisi
Gaziantep Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
E-Posta: h.aydin47@hotmail.com

KİŞİSEL BİLGİLER

I. Aşağıda, demografik niteliklere ilişkin, durumunuza uygun olan seçeneğin önüne (x) koyarak işaretleyiniz lütfen.

1. Cinsiyet :A. Kadın () B. Erkek ()
2. Yaş :A. 30 ve daha az () B. 31-40 () C. 41 ve üzeri ()
- 3.Çalışma süresi :A. 10 yıl ve daha az () B.11-20 yıl () C. 21-30 yıl () 31 yıl ve üzeri()
4. Taşıma merkezi bir okulda çalışma yılınız: 5 yıl ve daha az () 6 – 9 yıl () 10 yıl ve daha fazla ()
5. Okulun bulunduğu yerleşim yeri: Köy () Kasaba () İlçe Merkezi ()

1. Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasında **fiziki durum** ile ilgili hangi sorunları yaşıyorsunuz?

2. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasında **fiziki durum** ile ilgili sorunların çözümü için önerileriz nelerdir?

3. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasında **taşıma** ile ilgili hangi sorunları yaşıyorsunuz?

4. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasında **taşıma** ile ilgili sorunların çözümü için önerileriz nelerdir?

5. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasında **yemek ve yemekhaneler** hangi sorunları yaşıyorsunuz?

6. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasında **yemek ve yemekhaneler** ile ilgili sorunların çözümü için önerileriz nelerdir?

7. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasını **Eğitim-Öğretim sürecinde** hangi sorunları yaşıyorsunuz?

8. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasını **Eğitim-Öğretim sürecinde** yaşanan sorunların çözümü için önerileriz nelerdir?

9. Taşımalı Eğitim Sistemi Uygulamasını ile ilgi **genel olarak** nasıl değerlendiriyorsunuz?

EK-3 Ölçek Araştırma İzni

T.C.
MARDİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 63050228/604.01/2630397
Konu: Araştırma İzni

10/03/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Gaziantep Zirve Üniversitesi'nin 03/03/2015 tarihli ve 38196035-605.01/207 sayılı yazısı.

Gaziantep Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 512514335 numaralı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Hülya Aydın Timur** İlimiz Kızıltepe ilçesinde bulunan ilkökuller ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlere "**Taşınmalı Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri**" konulu bilimsel çalışmayı yapmak istediğiyle ilgili Gaziantep Zirve Üniversitesi'nin ilgi yazısı ektedir.

"**Taşınmalı Eğitim Sistemi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri(Mardin İli Örneği)**" konulu çalışma içeriği ekte sunulmuş olup; araştırmanın yapılabilmesi hususunu;

Olurlarınıza arz ederim.

İbrahim ŞİŞMAN
İl Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
10/03/2015

Dr.Soner KARATAŞOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Mardin İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Hükümet Konağı Artuklu/MARDİN
Elektronik Ağı: www.mardin.meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: H.BAKAÇ(VHKİ)
Tel : (0 482) 212 12 58
Faks: (0 482) 212 12 36

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Hülya Aydın Timur

Doğum Yeri ve Yılı : Mardin /1984

Medeni Durumu : Evli

Yabancı Dili : İngilizce

Lisans : Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi

İlköğretim Matematik Öğretmenliği

Yüksek Lisans : Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim
Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı

e-mail : h.aydin47@hotmail.com